

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EVLİ BİREYLERİN ENNEAGRAM KİŞİLİK
TIPLERİYLE EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatmanur Burcu BOZİK

İstanbul
Ocak-2021

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EVLİ BİREYLERİN ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİYLE
EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatmanur Burcu BOZİK

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

İstanbul

Ocak-2021

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Danışmanlığı, Eğitimi Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

.....

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

.....

Üye Dr. Öğr. Üyesi Ömer AKGÜL

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Evli Bireylerin Enneagram Kişilik Tipleriyle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Fatmanur Burcu BOZİK

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın amacı, “*Evli Bireylerin Enneagram Kişilik Tipleriyle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*” yönündedir. Bireylerin kişilik özellikleri ve en önemliler olduğunu düşünerek seçtiğimiz bazı demografik özelliklerinin evlilik uyumu ile olan ilişkisinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Çalışma sürecinde desteğini ve zamanını benden esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Turgay ŞİRİN’e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca veri toplama sürecinde bilgilerini benimle paylaşan ve bana güvenen 400 isimsiz kahraman katılımcıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli annem Saime BOZİK başta olmak üzere tüm aileme, eğitimin ne kadar önemli olduğunu bana her zaman anlattıkları ve beni her konuda destekledikleri için sevgi ve teşekkürlerimi iletiyorum. Çabalarını ve desteğini her zaman hissettiğim değerli arkadaş ve meslektaşlarıma da teşekkür ediyorum.

Bu çalışmanın okuyan, inceleyen herkese ve genel anlamda alanımıza faydalı ve hayırlı olması dilekleriyle...

F. Burcu BOZİK
İstanbul 2020

“Life is not what it's supposed to be. It's what it is. The way you cope with it is what makes the difference”

“Hayat olması gereken şey değil, neyse odur. Bununla başa çıkma şekliniz ise farkı yaratan şeydir.”

Virginia SATİR

ÖZET
EVLİ BİREYLERİN ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİYLE
EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatmanur Burcu BOZİK
Yüksek Lisans Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Turgay ŞİRİN
Ocak-2021, 86 + XI sayfa

Bu çalışma evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma 201 (51.9) kadın, 186 (%48.1) erkek evli birey ile yürütülmüştür. Araştırmada İlişkisel Tarama Modeli kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak ‘Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri’, ‘Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği’ ve demografik özellikler için oluşturulan ‘Kişisel Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi için Betimleyici İstatistikler, Spearman Korelasyon Analizi, Ki-Kare Testi, Mann-Whitney U Testi, Kruskal Wallis H Testleri’nden yararlanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri ve Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçekleri arasında birçok alt boyut arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İki ölçekte de demografik değişkenler açısından anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Enneagram ve evlilik uyumu arasındaki ilişkide bireyin kendisi ile ilgili olan durumlar anlamlı farklılık gösterirken eşle, ebeveynlerle, kardeşlerle ve çocuklarla gibi başka bireylerle ilgili durumların anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enneagram, Kişilik Tipleri, Evli Bireyler, Evlilik Uyumu, Kişilik ve Evlilik Uyumu

ABSTRACT
THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIPS BETWEEN
MARITAL ADJUSTMENT AND ENNEAGRAM PERSONALITY
TYPES OF MARRIED PEOPLE

Fatmanur Burcu BOZİK
Master, Family Counselling and Parenting Education
Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Turgay Şirin
January-2021, 86 + XI pages

This study was conducted to examine the relationships between marital adjustment and Enneagram personality types of married people. This study was conducted with 201 (51.9) women and 186 (48.1%) men. Relational Screening Model was used in the research. In the study 'Near East Marital Adjustment Scale' and 'Enneagram Turkey Personality Inventory' and 'Personal Information Form' were used as data collection tools. Spearman Correlation Analysis, Chi-Square Test, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis H Test were used to analyze data.

As a result of the research, statistically significant relationships were found between the sub-dimensions of Near East Marital Adjustment Scale and Enneagram Turkey Personality Inventory. There were significant differences in demographic variables for both scales. In the relationship between enneagram and marital adjustment, it was concluded that the self-related situations differ significantly, while the situations related to the other individuals like the spouse, parents, siblings and children did not differ significantly.

Key Words: Enneagram, Personality Types, Married People, Marital Adjustment, Personality and Marital Adjustment

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Kişilik Kavramı	5
2.2. Enneagram Kavramı.....	8
2.3. Kişilik Tipolojileri.....	9
2.3.1. Bir Numaralı Kişilik Tipi.....	10
2.3.2. İki Numaralı Kişilik Tipi.....	11
2.3.3. Üç Numaralı Kişilik Tipi	12
2.3.4. Dört Numaralı Kişilik Tipi.....	13
2.3.5. Beş Numaralı Kişilik Tipi	14
2.3.6. Altı Numaralı Kişilik Tipi.....	16
2.3.7. Yedi Numaralı Kişilik Tipi	17

2.3.8. Sekiz Numaralı Kişilik Tipi	18
2.3.9. Dokuz Numaralı Kişilik Tipi	19
2.4. Evlilik	21
2.4.1. Evlilik Uyumu	22
2.5. Konuyla İlgili Daha Önce Yapılmış Araştırmalar	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Evren ve Örneklem.....	28
3.3. Ölçme/Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	29
3.3.2. Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri	29
3.3.3. Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği.....	30
3.4. İstatistiksel Analiz	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR.....	32
4.1. Demografik Bulgular.....	32
4.2. Temel Probleme İlişkin Bulgular	36
4.3. Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri'ne Dair Bulgular.....	39
4.4. Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği'ne Dair Bulgular.....	50
BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER	65
5.1. Genel Değerlendirme ve Tartışma.....	65
5.2. Öneriler.....	72
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği İçin Uygulanan Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları	31
Tablo 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	32
Tablo 4.2: Araştırmanın Açık Uçlu Değişkenleri Olan Yaş ve Evlilik Süresi İçin Betimleyici İstatistikler	35
Tablo 4.3: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Enneagram Kişilik Tiplerine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.4: Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri İçin Betimleyici İstatistikler	39
Tablo 4.5: Enneagram Kişilik Tiplerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.6: Enneagram Kişilik Tiplerinin Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.7: Enneagram Kişilik Tiplerinin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	41
Tablo 4.8: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne ve Baba Yaşam Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	42
Tablo 4.9: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne ve Baba Birliktelik Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	42
Tablo 4.10: Enneagram Kişilik Tiplerinin Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	43
Tablo 4.11: Enneagram Kişilik Tiplerinin Eş Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.12: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları.....	45
Tablo 4.13: Enneagram Kişilik Tiplerinin Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.14: Enneagram Kişilik Tiplerinin Büyüyen Yere Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	46

Tablo 4.15: Enneagram Kişilik Tiplerinin Çocuk Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	47
Tablo 4.16: Enneagram Kişilik Tiplerinin Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları	48
Tablo 4.17: Yaş ve Evlilik Süresinin Enneagram Kişilik Tiplerine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	48
Tablo 4.18: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği İçin Betimleyici İstatistikler....	50
Tablo 4.19: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları ile Yaş ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları	51
Tablo 4.20: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	52
Tablo 4.21: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları	53
Tablo 4.22: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Gelir Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.23: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne ve Baba Yaşam Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.24: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne ve Baba Birliktelik Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	56
Tablo 4.25: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.26: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	58
Tablo 4.27: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.28: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	60

Tablo 4.29: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Büyüyen Yer Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları..... 61

Tablo 4.30: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Sayısı Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları..... 62

Tablo 4.31: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları..... 64

KISALTMALAR

SPSS : (Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

ETKE: Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri

YDEUÖ: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği

Akt : Aktaran

ev : Çeviren

Ed : Editör

sf : Sayfa

vd : Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Geçmişten bugüne dek insanlar kendilerini ve diğer insanları anlamaya çalışmışlardır. Her insanın doğumdan ölüme kadar taşıdığı bazı kişisel özelliklerin bu anlama çalışmasında önemli bir yeri olduğu fark edilmiş, birçok kuramcı bu özellikleri farklı isimler ve yaklaşımlarla değerlendirmiştir.

Günümüzde kişiliğin genel birçok tanımı yapılmakla birlikte en temelinde bireyi eşsiz kılan özellikler olduğu bilinmektedir. Bireylerin bu kişilik özellikleri hayat seçimlerini, kendileri ve etraflarındaki diğer kişiler için çizdikleri yolu, onları ‘kendileri’ yapan ve yapacak olan yegane şeyleri şekillendirmektedir.

İnsan doğası araştırmak için çok geniş olduğundan ötürü bu karmaşanın kesin bir haritasına sahip olmak mümkün olmamaktadır. Fakat Enneagram gibi modeller bir nebze de olsa yol haritası görevi görmekte ve bireylerin durdukları yeri, ileride seçeceği yolları onlar için aydınlatmakla birlikte yollarını ve kendilerini kaybetmelerini de engellemektedir (Riso, 2003: 13).

Tüm bu özellikleri ile birey, yaşantısını sürdürürken aynı zamanda kendisine bir yol arkadaşı da aramaktadır ve bu arayış bireyi toplumun temel çekirdeğini oluşturan ailenin ilk adımı olan evliliğe yönlendirmektedir. Bu yönelme sırasında da yaptığı seçimler yine kişilik özelliklerine dayanmaktadır. Bu seçimi doğru bir şekilde gerçekleştirdi ise birey evlilik içerisinde uyumlu ve mutlu olmaktadır, bu durum onun kişisel özelliklerini sağlıklı bir şekilde kullanarak hayatta hem kendi hem toplum açısından başarılı olmasını sağlamaktadır. Eğer uyumsuz, doyumsuz veya mutsuz ise tam tersi etkiler görülmektedir (Bağcı ve Buluş, 2016: 136-137).

Bireyin hayatta, evliliğinde, ailesinde yaptığı seçimleri kişilik özelliklerinin nasıl yönlendirdiği birçok araştırmacı tarafından araştırılmakla birlikte net bir çıkarım henüz yapılamamıştır.

1.1.Problem

Bir topluluk içerisine giren bir gözlemci, ilk bakışta herkesi benzer özelliklere sahip veya ortak hiçbir noktası bulunmayan kişiler olarak değerlendirebilmektedir. Çünkü çoğunlukla dikkat cinsiyet, yaş, ırk, meslek ve giyim tarzı gibi değişkenlerde

toplanmaktadır (Palmer, 2006). Tüm bu değişkenlerin bireyleri ve hayatlarını etkilediği uzmanlar tarafından yıllardır araştırılmakta ve doğruluğu kanıtlanmaktadır. Fakat tüm bu özelliklerin yanı sıra farklılığı oluşturan değişkenlerden bireyin hayatını ve kararlarını yüksek ölçüde etkileyen kişilik özellikleri göz ardı edilmektedir. Aynı şekilde evlilik kurumu içerisinde bireylerin kararlarını şekillendiren, evliliğin uyumlu veya uyumsuz olması durumunu etkileyen yaş, cinsiyet, meslek ve benzeri birçok faktör bulunmaktadır (Karadağ, 2015).

Literatürde yer alan Erdoğan Taycan ve Çepik Kuruoğlu (2014), Arıkan (2016), Akça Koca ve Yukay Yüksel (2017) ve benzeri bir çok çalışmada bireylerin evliliklerinin uyumlu olmasının kişilik ile olan ilişkisi nadir şekilde incelenmekte ve olan çalışmalarda Enneagram gibi farklı kişilik modelleri yerine başka kişilik tiplerine ait kişilik tipi ölçekleri kullanımı tekrarlanmaktadır.

Araştırmaların ve değerlendirmelerin içerisinde Enneagram kişilik özelliklerinin bireylerin diğerleriyle olan ilişkilerini nasıl etkilediği konusunda bir çalışma bulunmamaktadır. Evlilik ve Enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkiye değinen bir araştırma da henüz yapılmamıştır. Hangi kişilik tipinin evlilik uyumunun ne yönde seyrettiği bilinmemektedir.

Sonuç olarak araştırmanın temel problemi “evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi”dir. Böylece bu araştırmanın temel problem cümlesini “Evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde ifade edebiliriz.

1.2.Amaç

Bu araştırmanın temel amacı evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Amaç kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmaktadır:

1. Araştırmaya katılan bireylerin evlilikte doyum puanları Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Araştırmaya katılan bireylerin evlilik içindeki iletişimleri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Araştırmaya katılan bireylerin evlilik içindeki empati düzeyleri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Araştırmaya katılan bireylerin kendi kök aileleriyle ilişkileri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri büyüdükleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Literatür incelendiğinde daha önce gerçekleştirilen çalışmalarda doğrudan bu araştırmanın konusu ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Enneagram kişilik tipleri ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda Enneagram kişilik tiplerinin öğrencilerin ders başarılarına etkisi veya Enneagram kişilik tiplerinin bireylerin liderlik özelliklerine olan etkisinin incelenmesi ile yetinilmiştir. Bu çalışmalara örnek olarak Kabak (2011)'in "Enneagramın 7.Sınıf Matematik Öğretiminde Grup Çalışmasına Etkisi Üzerine Bir Araştırma" çalışması ve Keskin (2019)'in "Yaratıcı Liderlik Geliştirmede Enneagram Öğretisinin Rolü" çalışması gösterilebilmektedir.

Evlilik ile ilgili çalışmalarda da evli bireylerin evlilik uyumları ya da evlilik doyumları Enneagram dışındaki diğer kişilik tipleri ile değerlendirilmiştir. Bu çalışmalara örnek olarak Kuzu (2017) "Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Mizaç Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" çalışmasında evli bireylerin kişilik özelliklerini Eysenck Kişilik Kuramı'na dayanarak Psicotiklik Boyutu, Dışa dönüklük-İçe Dönüklük Boyutu, Nevrotik Boyutu, Yalan Boyutu ile ele almıştır.

Duman (2012) "Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Uyumu ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi" çalışmasında evli bireylerin kişilik özelliklerini Cloninger'in Psikobiyolojik Kişilik Kuramı'na dayanarak yenilik arayışı, zarardan kaçınma, ödül

bağımlılığı, sebat etme mizaç boyutları ve kendini yönetme, iş birliği yapma, kendini aşma karakter boyutları ile incelemiştir.

Bu araştırma, bireylerin enneagram tiplerinin evlilik uyumları üzerindeki etkisinin incelemesi bakımından “ilk” ve “özgün” bir değere sahiptir. Çalışmamıza özgün değer katan en önemli husus bu şekilde bir çalışmanın daha önceden yapılmamış olmasıdır.

1.4.Varsayımlar

1. Bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır ve bu çalışmada ölçtükleri özellikler bakımından güvenilir sonuçlar vereceği düşünülmektedir.
2. Kullanılan “Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği”nin evli bireylerin evlilik uyumlarını ölçmede güvenilir olduğuna inanılmaktadır.
3. Kullanılan “Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri”nin bireylerin kişilik tiplerini belirlemede güvenilir sonuçlar verdiğiğine inanılmaktadır.
4. Araştırmaya katılan bireylerin Kişisel Bilgi Formu, Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri ve Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği’ne içtenlikle ve dürüstlikle yanıt verdiklerine inanılmaktadır.
5. Örneklemin, evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliği 20-65 yaş arasındaki evli bireyler ile sınırlıdır.
2. Araştırma Türkiye’de ikamet eden, 20-65 yaş arasında olan evli bireylerden İstanbul’da yaşayan ve araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 387 birey ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın uygulama bölümünde elde edilen veriler, uygulanan, Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri ve Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği ölçtüğü özellikler ve puanlarla sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı, geçmişten günümüze birçok farklı şekilde tanım almış olmakla beraber günümüzde tam olarak özetleyebilmek oldukça zordur. Bireyin tüm özelliklerini, yeteneklerini, ilgilerini, duygularını, düşüncelerini, mizacını, görüşlerini, tutumlarını yani kısacası bireyle ilgili tüm yönleri kapsamaktadır (Duman, 2012: 12).

Yavuzer, 2001:169	Kişilik, bir bireyin tüm ilgi, tavır ve yetenekleriyle dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir kavramdır.
Eroğlu, 2009: 201	Kişilik, kavram olarak bir ferdin yaşama biçimidir.
Demirbilek, 2009: 9	Kişilik, bireyden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçlerdir.
Eren, 2001: 83	Kişilik bireyin kendi açısından, fizyolojik zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkındaki bilgisi, başkaları açısından ise bireyin toplum içinde belirli özelliklere ve

	rollere sahip olmasıdır.
Kulaksızıoğlu, 2005: 106	Kişilik, bireyin sosyal ve psikolojik tepkilerinin tümüne verilen addır.
Yörükoğlu, 2000: 81	Kişilik bireyi başkalarından ayıran özelliklerin tümünü, çevresine uyum sağlamak için geliştirdiği davranış biçimini belirtir.
şimşek vd, 2003: 73	Kişilik, bire özgü nesnel ve öznel yanlarıyla başkasından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin bütünüdür.
Morris, 2002: 452	Kişilik, bireyin kendine özgü, değişik durumlarda ve zaman içinde kalıcı olan duygu, düşünce ve davranış örüntüsüdür.
Atkinson vd, 1999: 484	Kişilik, bir bireyin fiziksel ve sosyal çevreyle kişisel etkileşme tarzını yansıtan ayırt edici ve karakteristik düşünce, duygu ve davranış örüntülerini kapsar.

Baymur, 1999: 254	Kişilik, bir insanın duyuş, düşünüş, davranış tarzlarını etkileyen faktörlerin kendisine özgü bir örüntüsüdür.
Tınar, 1999: 93	Kişilik, bireye özgü, çok değişken olmayan belirli bir konuda söz konusu bireyin ne davranış göstereceği konusunda tahminlere imkan veren özellikler bütünüdür.
Erdoğan, 2007: 336	Kişilik, bireyin düşünsel ve bedensel özelliklerinde görülen farklılıklar ve bu farklılıkların davranış ve düşünceye yansıyan ölçülebilir kısmıdır.
Sorias, 1998: 723	Kişilik, bir bireyin kendine özgü olan genel psikolojik özellikleri, onun yaşam biçimini oluşturan ve huy haline getirmiş olduğu, bilinçli ya da bilinç dışı tüm düşünce ve davranış kalıplarıdır.
Özkalp ve Kırel, 2001: 82	Kişilik, bireyin belirgin, değişmeyen ve tutarlı olan özelliklerinin tümüdür.

(Tatar, 2013: 6-7).

Kişilik, psikolojinin insanı bir bütün olarak incelediği bir konudur. İnsan tüm karmaşıklığı ve biricikliği ile farklıdır ve bu şekilde ele alınmalıdır. En kısa ve özetlenen haliyle; insanı insan yapan içsel ve gözlenemeyen özellikler, yapılar, süreçler bireyin kişiliğini oluşturmaktadır (Erişti, 2010: 31).

2.2.Enneagram Kavramı

Enneagram'ın ortaya çıkışı bugün hala gizemini korumaktadır. Her araştırmacının belirttiği ve en çok zorlandığı konu kuşkusuz ki Enneagram'ın tarihidir. Geçmiş kaynaklar net bilgiler gösteremediği için tarihler ve kişiler tam net olarak bilinmemekle birlikte eldeki bilgiler şunlardır ki bazı kaynaklara göre on ve on birinci yüzyıllar arasında Sufiler tarafından ortaya çıkarılmış iken başka kaynaklar milattan önce 2500lü yıllarda Babil'de veya Ortadoğu'da görüldüğünü söylemektedir. Genel kanaate göre çıkış noktası bugün hala belirlenmemektedir (Riso, 2003: 19).

Her çağda insanların kendini ve birbirini anlamak için bu tür değerlendirmelere başvurduğu düşünüldüğünde Enneagram'ın bir noktadan çıkıp başka noktalara yayılmış olup bu nedenle esas çıkış yerinin tam saptanamıyor olması doğal görülmektedir.

Enneagram'ın batıda ortaya çıkıp yayılması kendisini bir maceracı, ruhsal gelişim öğretmeni ve insanın gizemli doğasını araştıran bir araştırmacı olarak tanıtan George İvanovich Gurdjieff'e aittir (Riso, 2003: 21). Fakat Gurdjieff'in zamanında Enneagram ile ilgili çalışmalar yazıya geçirilmemiştir (Palmer, 2006: 27). Bilgilerin yazıya dökümü ve Enneagram'a bugünkü hali ile şekil verilmesine bakıldığında karşımıza Arica Enstitüsü'nün kurucusu Oscar Ichazo çıkmaktadır (Palmer, 2006: 70). Riso'ya göre Enneagram ile birlikte hangi okulda hangi dersleri okumuş olursa olsun ruh sağlığı uzmanları ve onların danışanları yahut hastaları ortak bir dilde konuşabileceklerdir. Enneagramın her alanda her insana yardımcı olabileceğini, insanları tanıma konusunda bir klavuz görevi göreceğini belirtir. Enneagram konusunda yazılan kitaplar ortak bir noktada buluşur: Bu kitaplar birer kişisel gelişim kitabı değildir. Mucizeler vaat etmez, ideal insana nasıl ulaşılacağını bir yemek tarifi gibi aktarmaz. Enneagram yolculuğu insanın bütün olmak adına hayat boyunca ulaşmaya çabaladığı bir ideali tanımlar ve bu süreci kapsar. Her bir birey doğumundan itibaren Enneagram kişilik özelliklerini taşımakta ve bunu göstermektedir. Yaşamsal olaylar sonucunda kişilik tipinin psikolojik potansiyelleri ya gelişir ya da geriye gider (Riso, 2003: 17).

2.3.Kişilik Tipolojileri

Riso'ya göre Enneagram oldukça basit prensiple düzenlenmiştir: Üç grup ve bu üç grubun üçer kişilik tipi ortaya dokuz kişilik tipini çıkarmaktadır (Riso, 2003: 31). Bu dokuz tip rastgele meydana gelmemiştir. Her birinin psikolojik yetenekleri tez, antitez ve sentez ile bir diyalektiğin sonucunda oluşur. Her üçlü gruptan bir kişilik tipi o alanın genel özelliğini en yoğun şekilde yaşarken diğer ikincisi orta derecede, üçüncü tip ise bu özelliğin etkilerini çok az şekilde hayatında görmektedir.

Enneagram'da bulunan üç grup zihnin merkezi ile ilgilidir. Bu gruplar Hissetme Merkezi, İçgüdüsel Merkez ve Düşünme Merkezi'nden oluşur. Aynı zamanda bu merkezler sırasıyla insanda kalp, karın ve baş ile ilgilidir. Hissetme Merkezi iki, üç ve dört numaralı enneagram kişilik tiplerini barındırmaktadır. Bu tipler hisler, duygular ve kalp ile bağdaştırılır (Riso & Hudson, 2000: 29).

İki numara bu grubun duyguları en gelişmiş olanıdır. Olumlu duygularını ifade etmekte güçlü iken olumsuz duygularda bir hayli zorlanır. Üç numara duygularından kopuş yaşayarak kendini güçlü göstermeye çalışır, imaja odaklanır. Dört numara olumlu ve olumsuz duygularını ifade etmekte zorlandığı için bu açığı eserleri ile, sanat ile kapatmaya çalışır. Estetik bakış açısını yansıttığında duygularının da ortaya çıkacağına inanır (Riso, 2003: 31).

Düşünme Merkezi 5 numara, 6 numara ve 7 numarayı kapsar. İç kılavuz arayışında olan, harekete geçme yerine zihnine dönen bir gruptur (Riso & Hudson, 2000: 29). Beş numara bu grubun en zihinsel yoğunluğa erişmiş olanıdır. Kendi düşüncelerinde kaybolur ve eyleme geçmeyi unuttur. Altı numara otoritenin onayını bekler ve bir kılavuz eşliğinde her şeyi zihninde tasarlayıp öyle hareket eder. Yedi numara sosyal bir kelebek gibi fikirden fikre koşar. Bazen hepsini gerçekleştirir, bazen hiçbirini tamamlamaz (Riso, 2003: 31).

İçgüdüsel Merkez 8 numara, 9 numara ve 1 numaradan oluşarak döngüyü tamamlamaktadır. Yaşam gücü ve enerji ile dolu olan, içgüdüleri ile yaşayan bir gruptur (Riso & Hudson, 2000:29). 8 numara grubun en çabugudur. Düşünmeden yalnızca içgüdüleriyle hızla eyleme geçer. 9 numara barış ve dinginlik taraftarıdır, çatışmadan kaçınmak için içgüdülerine kulak verir. 1 numara kurallar ve düzen çerçevesinde bir yaşamdan hoşlanır (Riso, 2003: 32).

Genel olarak tüm Enneagram tiplerine kısa ama derinlemesine bakılırsa aralarında bulunan farklar ve bu tiplerin genel özelliklerinin insanlara göre nasıl değişebileceği anlaşılacaktır.

2.3.1. Bir Numaralı Kişilik Tipi

Bir numaralı Enneagram kişilik tipi reformcu, mükemmeliyetçi gibi sıfatlarla anılmaktadır. Genellikle çocukluklarında terbiyeli, söz dinleyen çocuklar olan Birler hata yapmaktan kaçınarak ve kendilerini çok sıkı bir şekilde denetleyerek büyürler. Bir yetişkin olduklarında da esas gayeleri diğer insanlara örnek olmaktır (Palmer, 2006: 97). Vicdanlı, dürüst, etik ilkelere sahip, mantıklı ve öz disiplinlidirler. Sahip oldukları tüm vakti kendilerini geliştirmek ve iyileştirmek amacıyla öğrenerek ve gelişerek geçirirler. Kendilerini iyi ifade edebilir, stres anlarında soğukkanlı ve işini bilir kişiler haline gelirler (Riso & Hudson, 2000: 137). Kendilerini sürekli daha iyi olmaya adadıkları için gevşemeye, rahatlamaya, stres atmaya pek imkan bulamazlar. Tüm bunların ancak tüm görevler yerine getirildikten sonra ele alınabileceğini düşünürler fakat kendilerine atadıkları görev ve sorumlulukların kolay kolay sonu gelmez. Tüm bu durumlar öfke gibi bazı sorunları beraberinde getirir (Palmer, 2006: 99).

Birler genelde işkolik kişilerdir. Hayatta arada kalanlarla pek ilgilenmezler, siyah-beyazı kabul eder fakat grileri görmezden gelirler. Bu nedenle bazen katı fikirli, hoşgörüsüz, kendini beğenmiş kişiler olabilirler. Kendi doğruluklarını kanıtlamak için başka birini yanlış olarak lanse edebilirler. Duygusallıktan oldukça uzaktırlar (Riso & Hudson, 2000: 138). Birlerin her bir konuda kendilerine ait bir etik-ahlak anlayışları vardır, alacakları ya da başkalarının aldıkları kararları bu anlayış çerçevesinde yargırlarlar. Aynı bir mahkeme salonunda olduğu gibi bir yargılayıştır bu. Kararlar tıpkı bir sanık gibi kürsüye çağrılır ve burada birin kendi etik anlayışı bir anayasa gibi temelde tutulup karar sorguya tabi tutularak haklı yahut haksız olduğu belirlenir. Burada da gri bölgeler yoktur, kararlar siyah-beyaz çerçevesinde alınır. Mahkemenin sonunda birler, karar ve bu kararın ait olduğu kişinin doğru veya yanlış olduğuna kanaat getirirler (Palmer, 2006: 118). Hayatlarında her şeyde olduğu gibi ilişkilerde de mükemmeli ararlar ve mükemmel ilişkinin iyi, doğru davranışlarla kazanılabilecek bir ödül olduğunu düşünürler. Kendilerindeki olumsuz özelliklere odaklanarak sevimli, mükemmel bir ilişki içinde olmaya layık olmadıklarını düşünebilirler. Partnerlerini de ilahlaştırabilir, kötü özelliklerini görmezden gelerek zihinlerinde hatalardan arınmış,

karşılarında duran kişiden tamamen farklı bir kişi oluşturarak ona aşık olabilirler. Partnerlerinin fark ettikleri olumsuz yanlarını ıslah edebileceklerini düşünür ve bunun aksi bir durumla karşılaştıklarında kendilerini mükemmel olmayan yani kendilerine uymayan bir durumda olduklarını düşünerek tehdit altında hissedebilirler, karşı tarafı yoğun eleştiriye tutabilir, öfkelenebilirler. İlişkinin ilerleyen zamanlarında bu durumlar tekrarlanabilir ve aynı durumlarla partnerlerini suçlayabilirler çünkü birler kendilerinde gördükleri yanlış olarak düşündükleri her şeyi en kısa sürede doğruya çevirme, iyileştirme eğilimindedirler. İlişki içindeki yoğun tartışmalarda öfkelerini dindirecek farklı bir çıkış noktası arayışına girebilirler (Palmer, 2006: 111-112).

2.3.2. İki Numaralı Kişilik Tipi

İki numaralı Enneagram kişilik tipine bakıldığında, kaynaklar bu tipi yardımcı ve fedakâr gibi özellikleriyle adlandırmaktadır.

Bencillikten uzak, hayırsever, alçakgönüllü bireylerdir. Diğerlerinin kendilerine ihtiyaç duyduğunu, onusuz olamayacaklarını düşünmekten hoşlanırlar. Yaptıkları iyilikler için teşekkür beklerler ama bunu açıkça dile getirmezler (Riso & Hudson, 2000: 82).

Tüm kişilik tipleri içindeki en sevecen, düşünceli, sevgi dolu, hassas insanlardır. İnsanları gerçekten önemser ve onlara yardımcı olabilmek adına ellerinden ne geliyorsa yapmaya hazırdırlar. Fakat yaptıkları iyilikler karşılığında sevilmeyi beklerler ama bu gerçekleşmediğinde öfkeye kapılıp hükmedici ve bencil bir role bürünebilmektedirler. Olumlu duygularını yüceltip olumsuz duyguları geri plana iterler. Kendilerinin çok yetenekli olduğunu düşünerek olumsuzluğu kendilerine yakıştırmazlar (Riso, 2003: 61).

Sevilmek, beğenilmek ve sahip çıkılmak gereksinimleri doğrultusunda karşılardaki insanların isteklerini kavrayıp kendilerini bu isteklere göre şekillendirmek konusunda yeteneklidirler. Onaylanmak, değer görmek isterler. İlişkiler, hayatlarındaki en önemli şeydir. Fakat sürekli diğer insanların istekleri ile ilgilenmekten kendilerini unuttur, kendi isteklerini aksatırlar. Bazı durumlarda bu aşırı fedakarlık onlara zarar verebilecek boyutlara gelebilmektedir. Özellikle güçlü kişilerle olan ilişkilerinde sürekli bir teslimiyet ve boyun eğme halinde olduklarından kendi kişilik özelliklerini bir tarafa koyarlar ve kendi istedikleri gibi hareket edemezler. Bu da bir zaman sonra kişilik çatışmaları yaşamalarına neden olabilmektedir (Palmer, 2006: 129-130).

Romantik ilişkilerinde kendilerinden yaptıkları fedakarlıklar birikerek bir noktada patlama gösterirse ilişkilerinde büyük sorunlar açığa çıkarabilir.

İkiler, romantik bir ilişkiye başladıklarında partnerlerinin istek ve ihtiyaçlarının tamamını yerine getirmeyi kendilerine görev edinirler. İlişkinin ilerleyen safhalarında ise bu görev, onlara kapana kısılmışlık hissettirebilmektedir. Partnerlerini sürekli denetim altında tutmadan, onun iyi niteliklerini ortaya çıkarmak için çalışarak bir ilişki kurduklarında başarı göstermektedirler. Aksi durumda partnere bir müfettiş gibi yaklaşarak ilişkinin bitmesine neden olabilmektedirler. Başarılı bir partner olarak görülmeyi sevdiklerinden dolayı ilişki sonlandırmakta oldukça zorlanırlar. İlişkilerinin sonlanması ile birlikte de askıya aldıkları diğer kişisel özelliklerini hatırlar ve benlikleriyle bütünleşirler (Palmer, 2006: 146-147).

2.3.3. Üç Numaralı Kişilik Tipi

Üç numaralı Enneagram kişilik tipi başarılı, başaran olarak tanımlanmaktadır. Kendine güvenen, kendinden emin, yüksek enerjili, çekici ve popüler kişilerdir. Gelişim onlar için çok önemlidir, kendilerinin en iyi versiyonu olmak isterler. Hırslı ve mükemmeliyetçi bir yapıları vardır. Kazanmak isterler, bu konuda gerekirse her türlü meydan okumayı ve eleştiriyi kabul edebilmektedirler. Başkalarının onları nasıl gördüğünü çok önemserler. Kendilerinin başarılı, hayranlık duyulan ve herkese örnek olacak bir kişi olarak görülmesinden hoşlanırlar. Yenilgi korkuları, onların kendilerini ve başka insanları üstün olduklarına inandırmaya iter. Başarısızlık durumunda narsist, küstah ve nefret dolu yapıları ortaya çıkabilir (Riso & Hudson, 2000: 88-89). İçinde buldukları grup veya ortam tarafından beğenilmek için onların hoşuna gidecek farklı rollere bürünürler. İlgilerini çekmeyecek bile olsa tüm hayatlarını proje ve etkinliklerle doldurmaktan zevk alırlar, hayatlarında hiçbir boş zaman bırakmamalarını bir depresyon önleyici etki olarak görürler. Boş yahut belirsiz kalan vakitler onları rahatsız hissettirir. Dinlenmeye çok fazla zaman ayırmazlar. Yaptıkları tüm bu işlerden ve etkinliklerden ödül, ünvan, onaylanma gibi geri dönütler beklerler. Yakın ilişkileri de işleri gibidir. Bir proje gibi yaklaşarak uygun şekilde davranmaya, konuşmaya, başarılı olmaya odaklanırlar. Onaylanma ve karşısındaki kişinin, ilişkide partnerinin, onu ve ilişkilerini başarılı olarak görmesini arzu ederler. Duygulardan çok imaja odaklanırlar (Palmer, 2006: 168-169).

Çocukluk yaşantısında yalnızca başarılı olanların sevgiyi ve saygıyı hak ettiğini öğrenen üç numaralı kişilik tipine sahip bireyler, yetişkinlik döneminde de sevgi ve

saygıyı hak edebilmek için hep çok çaba harcamaları ve bu çabanın sonucunda ortamdaki en başarılı kişi olmaları gerektiğine inanırlar. Bu yapıları olumsuz olarak görülebilecek olsa da etraflarındaki kişileri yapıcı bir şekilde pozitif olarak başarılı olmaya yönlendirmeleri, gelişimlerine yardımcı olmaları sayesinde bu yapıyı olumluya çevirirler. İnsanları organize etme ve yönlendirme konusunda doğal bir lider özelliği taşırlar. İnsanların negatif duygu ve düşüncelerinden sıyrılıp pozitif olmalarını, kendilerine ve gelişmeye yönelmelerini sağlamakta ustadırlar. Ayrıca en iyi yönlendirici, en başarılı lider kişi olmanın yanı sıra yanlarında bulunan arkadaş ve partnerlerini de başarılı, çekici, gösterişli kişilerden seçerler. Onlar için bir ilişkinin başarılı olabilmesi partnerlerin başarılı kişiler olmasına bağlıdır ve bu partnerler dış dünyada da ilgi çekici birer lider olmalıdır (Palmer, 2006: 178-182).

2.3.4. Dört Numaralı Kişilik Tipi

Enneagramın en duygusal tipi olarak görülen dört numaralı enneagram kişilik tipi bireyci, trajikomantik, sanatçı gibi isimlendirilmektedir.

Şefkatli, duygusal, duygularının ve kendinin bilincinde, iç gözlemci, kendini ve özünü arayan bireylerdir. Hassastırlar, sanatçı ruha sahiptirler. Yalnızca kendilerine değil etraflarında olan bitene karşı da iyi bir gözlem yetenekleri vardır. Kendilerini çok iyi ve güçlü bir şekilde ifade edebilmektedirler. Yalnızlıktan, kendi duygu ve düşünceleri ile baş başa kalmaktan hoşlanırlar. Tutkuludurlar, güzellik arayışındadırlar ve estetik bakış açıları onları dünyadaki diğer insanlardan ayıran en önemli özelliklerinden biridir. Yaratıcı yapıları sayesinde evreni bir sanat eseri olarak görür, hayatlarını duygularının rehberliğinde sezgisel bir şekilde sürdürürler. Bu duygusal yaşam onları zaman zaman yorabilmekte, kendilerini diğer insanlardan değişik yapıda ve onlara göre yabancıymış gibi hissettirebilmektedir. Hassas yapıları dolayısıyla incinebilir, fırtınalı duygusal gelgitler yaşayabilir, melankolik değişimlere girebilirler. Diğerlerinden farklı, onlardan üstün sanatsal becerilere sahip oldukları fikri sıklıkla dörtlerin tek başlarına kendi zihinlerinde yarattıkları duygusal bir dünyaya çekilmelerine sebebiyet verebilir. Bu seçim tamamen kendilerine aittir ve seçimlerini sorgulayan kişiler onları rahatsız eder, bu kişilerden uzaklaşarak onlara karşı düşmanca tavırlar sergilerler (Riso & Hudson, 2000: 95).

Çocukluk dönemlerini genellikle mutsuzlukla hatırlarlar. Bu mutsuzluğun kaynağı aile içi çatışmalar, kavgalar, boşanmalar, hastalık ve benzeri durumlar olabileceği gibi tüm bunların yaşanmayıp yalnızca dörtlerin ailelerini kendilerine rol model olarak

görememeleri de olabilir. Yetişkinlik hayatlarında kararlarını çoğunlukla annelerine de babalarına da benzememek çabası ile verirler. Kimsenin onları önemsemediğini, onlara karşı sevgi ve saygı beslemediğini düşünürler ve bu konularda hep bir özlem içinde, hep bir ihtiyaç halindedirler. Kendilerini hep yapayalnız, bir başlarına hissettikleri için romantik ilişkiler kurmaları ve ilişki kurduklarında da bu ilişkileri sürdürebilmeleri oldukça zordur (Riso, 2003: 119).

Her ne kadar onlara tüm sevgisini verecek bir sevgili ve onları yüceltecek, sanatlarına ilham olacak bir aşk için büyük bir özlem duyuyor olsalar da bunları elde ettiklerinde oluşacak kaybetme, eksik görülme ve terk edilme korkuları onların herkesle aralarına mesafe koyarak potansiyel ilişkileri sabote etmelerine neden olur. Mutluluğun umudu onları korkutur çünkü mutluluk içinde olmak, onları kendi zihinlerinde yaratmış oldukları yoğun duygusal dünyadan uzak tutabilir. Sıradan, herkesin sahip olduğu gibi bir yaşantı içinde bulunmak onları dünyadaki her şeyden daha çok korkutmaktadır. Herkesten farklı, sanatsal, kendilerine özgü bir yaşamı kimse ile paylaşamayacaklarını düşünerek kabuklarına çekilirler. Bu da dörtlerin depresyon yaşamalarına, en ağır halinde intihar düşüncelerine sahip olmalarına neden olur. Kendilerini çektikleri karanlık onların hem düşmanı hem de sanatsal üretimleri açısından dostudur (Palmer, 2006: 206).

Bir ilişkide dengeyi bulup mutlu olabilmeleri, sanatsal olarak üretim yapıp kendilerine güvenmeleri sonucunda başarıya ulaşabilir. Partnerleri onların hassas yapısını dikkate alarak zaman zaman kendi iç dünyalarına çekilmelerine izin verdiğinde ilişki sağlıklı formunu koruyabilir.

2.3.5. Beş Numaralı Kişilik Tipi

Beş numaralı enneagram kişilik tipi kaynaklarda araştırmacı ve gözlemci olarak geçmektedir.

Bu enneagram tipinin entelektüel ve gözlemci bir yapıları vardır. Özgüveni yüksek, dikkatli, öngörülü, mantıklı bireylerdir. Yaratıcı ve orijinal fikirleri vardır. Analitik düşünce yapısına sahip oldukları için derinlemesine bilgi sahibi, yenilikleri keşfedebilen, pratik, muhalif ve radikaldirler. Yorumlar ve çıkarsamalar yapmaktan hoşnut olurlar. Kendilerinin hep doğruları bulduğunu ve bu doğruları dile getirdiğini düşünmek onları mutlu eder. Geleneklere karşı çıkar ve sorgulamanın önemini insanlara anlatmaya çalışırlar ama bunun dışında genellikle insanlardan uzakta durmayı, kendi başına araştırmalar yaparak yaşamayı seçerler. Sürekli yalnız kalmak

ve gerçeklerin peşinde incelemeler içinde olmak bazen paranoyak düşüncelere ve yoğun fobilere sebebiyet verebilmektedir (Riso, 2003: 143).

Yaşantılarının farklı bölümlerinde farklı insanlarla arkadaşlık eder ve bu bölümleri birbirinden ayırırlar. İnsanların çalıştıkları, bilgi sahibi oldukları alanlara göre onlarla dostluklar kurar ve bu dost gruplarını asla birbiriyle karıştırmaz, birbirleriyle tanıştırmazlar. Her bir grupta o grubun ilgi alanıyla ilgili konuşur ve o alanla ilgili uzmanlaşmaya çalışırlar. Tutkuyla bir alana bağlanıp çalışmalarını bitirmeden başka alanlara geçmek istemezler. Bir konuda konuşmanın dışında insanlarla yakın ilişkiler kurmaktan pek hoşlanmazlar, dikkat çekmeden insanları gözlemlemekten hoşlanırlar. Yalnız olduklarında kendilerini çok canlı ve enerjik hissederler. Etraflarında insanlar varken dizginledikleri, geri plana ittikleri duygularının yalnızken açığa çıkmasına izin verirler. En iyi arkadaşları olarak yine kendilerini görürler çünkü kimse onlar gibi düşünmemektedir. Kendi zihinleri içinde düşünsel bir yaşam onları mutlu eder. Başkaları tarafından beğenilme ya da onaylanma ihtiyacı hissetmezler, kendi kendilerine verdikleri onay her şeyden daha değerlidir. Karşılıklı olarak birbirine bağımlılık yarattığını düşündükleri için duygusal yakınlıkların insanları tükettiğine inanırlar ki bu da romantik ilişkileri pek tercih etmemelerine sebep olur (Palmer, 2006: 253-254).

Kendi beğenmiş bir kişi gibi dursalar da aslında her konuda her şeyi bilemeyeceklerinin farkındadırlar. Yalnızca kendilerinin diğer insanlardan daha çok araştırma yaparak daha çok şey öğrendiklerini düşünürler. Kendilerini tutkulu oldukları konularda üstün görürler. Çocukluklarında da bu durum böyledir. Ailelerinden daha çok bilgi sahibi oldukları için ya da onları ilgi çekici bulmadıkları için bir şekilde onlar tarafından reddedildiklerini, istenmediklerini düşünürler. Zihinsel dünyalarına kaçışın ilk sebebi de aileden uzaklaşarak kendine daha iyi, bilgi dolu bir dünya kurmaktır. İnzivaya çekilmesinde bu zihinsel dünyalarına çekilerek araştırma, öğrenme ve üretme sürecine girerler. Burada kendilerinden başka kimseye ihtiyaç duymazlar (Riso & Hudson, 2000: 103-104).

Bir kişi ile birebir yaptıkları konuşmalardan sonra bu konuşma sırasında onlar ile ilgili düşündükleri ve hissettiklerini gözden geçirebilmek için zihinsel dünyalarına çekilerek değerlendirme yapmaları gerekmektedir. Kişi ile ilgili hisleri ve düşünceleri olumlu ise bunu zihinlerinde tekrarlayarak yaşayıp hayal dünyalarında kurgular yaparlar. Romantik bir ilişki kurabilecek kadar ilişkileri ilerledi ise ilişkinin başarılı olabilmesi

için partnerlerinin bu zihinsel dünyaya çekilip kendini sorgulayıp dış dünyaya dönme sürecine saygı göstermesi ve sabırlı olması gerekmektedir. Partnerleri onlara bu özgürlüğü tanıdığına ve beşer de kaçınmadan duyguları ile yüzleştiklerinde ilişkilerinde mutluluğa ulaşabilirler (Palmer, 2006: 256-257).

2.3.6. Altı Numaralı Kişilik Tipi

Altı numaralı Enneagram kişilik tipi sadık ve sorgulayıcı özellikleri ile tanınmaktadır. Neşeli, sevimli, duygulara değer veren, arkadaş canlısı kişilerdir. İnsanlara güven verirler, sözlerine sadık ve kararlıdır. Aile ve arkadaşlık ilişkileri onlar için vazgeçilmez bir önem taşımaktadır. Yaptıkları her şeyi titizle meydana getirir, çalışkanlıkla, güvenilirlikle takdir toplarlar. Önsüzleri kuvvetlidir, sorun çözme konusunda ustadırlar. Her ne kadar duruşları ve sözleri ile insanlara güven aşıyor olsalar da kendilerinin insanlara güvenebilmesi bir hayli zordur. Sürekli insanları gözlemleyen, sorgulayan, tetikte bir dikkatleri vardır. Bu olumsuz bir özellik gibi görünse de aslında kendilerini koruma mekanizmalarının gelişmişliğini gösterir. Kuşkucu halleri yaşama karşı umut dolu bir bakış açısı olduğu gerçeğini de değiştirmez, yalnızca fazlaca temkinli olduklarından dolayı bazen endişe ve kaygıları artar. Zor durumlarda kendilerine ve duruma hakim olabilen sarsılmaz bir yapıları vardır (Riso & Hudson, 2000: 107).

Anne ve babalarının, onlar henüz çocukken oluşturduğu güven oldukça önemlidir. Eğer tutarsız veya beklenmedik davranışlar sergileyen yahut onlara ceza veren bir anne baba ile büyüdüler ise bu onların korku duygularını tetikler. Bu tür baskılarla büyüyenlerde insanları izlerken sürekli alarm durumunda olarak başlarına kötü bir şey gelmesini bekledikleri oldukça sık görülen bir durumdur. Bu tetikte oluş onların önsüzlerini kuvvetlendirerek önleyici bir bakış açısına sahip olmalarını ortaya çıkarır. Genel olarak tüm altılar kendilerine bir kurtarıcı, bir kahraman, bir rol model lider arayışındadırlar. Bu kişi veya kişiler, onlara kendi bağımsızlıklarını kuracakları bir alan oluşturmalarına yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda otoriteye, kurallara bağlı kalındığında bunun kendilerini koruyacağını, sistemlerin doğru bir şekilde işleyeceğini ve her şeyin yolunda gideceğini düşünürler. Bu da onlara göre her zaman kazanan tarafta olmak demektir (Palmer, 2006: 281-282).

Bir otoriteye bağlı kalamadıkları yahut otoritenin yanlış veya kendilerine uymayan davranışlarını gördüklerinde her ihtimalin en kötüsünü görmeye odaklanırlar ve bu da kaygı ile korku düzeylerini artırır.

Genellikle ilişkileri evlilikle sonuçlanır ve evlilikleri de uzun sürer. Altılar, gördükleri ya da hissettikleri sorunları çözmeye isteklidirler, düzenin sağlam bir şekilde kurulmasını sağlamak için her şeyi yapmaya hazırdırlar. Yalnızca yalan, aldatma, kandırma gibi güven sarsacak durumlar oluştuğunda işler zora girebilir. Partnerlerinin kendilerine olan bağlılıklarını sıklıkla sorgular ve kendilerini kanıtlamalarını isterler. Birlikte bir gelecek planlamak onları mutlu eder ve onlara güven aşılar. İlişkinin tüm sorumluluklarını üstlenebilirler çünkü bu verici olma hali onlara önemsendiklerini, ihtiyaç duyduklarını hissettirir. Eşlerinden onay alma ve saygı görme ihtiyacıdadırlar. Başarılı ilişkilerin yalnızca karşılıklı güven ile kurulabileceğine inanırlar (Palmer, 2006: 300).

2.3.7. Yedi Numaralı Kişilik Tipi

Yedi numaralı enneagram kişilik tipi ehli keyif, hevesli, coşkulu gibi oldukça pozitif duygularıyla ve canlılığıyla bilinir.

Hayattan zevk alan, neşeli, enerjik, yerinde duramayan, keyifli insanlardır. Pratikirler, çabuk, üretici ve elini attığı neredeyse her işte başarılıdırlar. Birden çok alanda birden çok işi yapmayı severler. Daima yenilik peşindedir ve yenilikçi olmayan sıkıcı, monoton bir hayat onların en büyük kabusudur. Sosyallikleri had safhada olan insanlardır, herkesçe tanınırlar, dışadönüktürler, kendilerini ve insanları severler. Bu bazen ben merkezci, tüketici ve tatminsiz olmalarına sebebiyet verebilir. Düşünmeden davranabilir, kendilerini birçok işin yükü altında ezilirken bulabilirler. Zihinlerinde daima yeni plan ve projeler vardır, bunları insanlarla paylaşmaktan büyük zevk alırlar. Onlar için her yeni gün yeni olasılıklar ve heyecanlar demektir (Riso, 2003: 197).

Hayatın bu kadar çok seçenekle dolu olması genelde dikkatlerinin kolaylıkla dağılmasına sebep olur. Serüvencilik peşine düşerek seçenekten seçeneğe koşarlarsa hiçbirinde başarılı olamazlar, bir işe odaklanmaları gerektiğinin bilincine vardıklarında başarılı olabilirler. Ayrıca başladıkları işi bitirememeleri ile ünlüdürler, işte geçen sürede çabuklukla sıkılıp bitirmeden başka bir işe geçme isteğinde olurlar. Planlarını da başka teklifler geldiğinde iptal etme eğilimindedirler. Sıkılma ve daha iyi olan alternatifleri kaçırma korkularını yenmeleri başarı ve mutluluğa ulaşmalarını sağlar. Sözüünü sakınmayan, şakalar yapmayı seven, abartıcı ve hazır-cevaptırlar. Dikkatleri üzerlerine çekmekten, saygı ve sevgi görmekten hoşlanırlar. Talepkardırlar, kendilerinden bir şey istendiğinde yapar ve kendilerinin bir isteği olduğunda da hemen gerçekleşmesini arzularlar. Her ne kadar kötü bir niyetleri olmasa da suçlu olduklarını

kabul etmekte oldukça zorlanırlar. Bu gibi durumlar yaşandığında öfke ve ısrarcılık gibi olumsuz davranışlar görülebilmektedir (Riso & Hudson, 2000: 115-116). Partnerlerini hayatı paylaşacakları bir eşitleri olarak görürler, tam anlamıyla bir bağlılık kurmak onlar için zorlayıcı olsa da bu paylaşım onları mutlu eder. Maceracı, sürprizlerle dolu, ilginç konuların konuşulduğu, yenilikçi bir ilişkili arayışındadırlar. Heyecan dolu hayatlarına eşlerinin de katılması onların en büyük arzusudur. Genellikle evlilikle bağlanmak yerine seçeneklerini açık tutmaktan hoşlanırlar. Hayatta bir problemle karşılaştıklarında başlarını alıp gidebilmek, etkinlik ardına etkinlik yaparak sorunlarını unutmak isterler ve ilişkilerinin de onlar için bu duruma ortam sağlaması gereklidir. Ciddi konuşmalardan kaçarlar, erteleme ile sorunları alt ettiklerine inanırlar. Partnerlerinin bir sorunu olduğunda ya da çok duygusal bir yapıya sahip olduğunda bu onları yıpratır. Bu tür kısıtlamalara girmemek adına böyle insanlardan kaçınırlar. Hayalci yapıları bazen ilişkilerinin birçok yönünü yalnızca zihinlerinde kendi oluşturdukları şekilde yaşamalarına sebep olur ki bu da sağlıksız bir şekilde gerçeklikten uzak bir ilişki yaşamaları riskini oluşturur. Elbette bu hayalcilikleri yalnızca olumsuz durumlar oluşturmamaktadır, bu özellikleri sayesinde heyecanı biten ilişkilerini canlandırmak konusunda bir ustaya dönüşürler. Hayat onlar için hep değişen ve gelişen bir yapı halini alır (Palmer, 2006: 337).

2.3.8. Sekiz Numaralı Kişilik Tipi

Sekiz numaralı Enneagram kişilik tipi meydan okuyan, reis, lider gibi otoriter özellikleri ile adlandırılmaktadır.

Özgüveni yüksek, girişimci, güven veren, azimli kişilerdir. Zor durumlarla dahi tüm becerilerini kullanarak soğukkanlılıkla baş eden, güçlü, irade sahibi, bağımsız liderlerdir. Müşkül durumda kalanın yardımına koşarak, insanların hakkını koruyarak adaleti sağladıklarına inanırlar fakat çoğunlukla kendilerine özgü bir adalet tanımları vardır. Herkesin saygı duyduğu kahraman kişilerdir. Dünyaya dair olumlu bir bakış açısına sahiptirler. İhtiyaç duyulan şeylerin nasıl elde edileceğini bilir ve eyleme geçerler. Plan yapmak, düşünmek, strateji kurmak gibi zihinsel süreçlerle vakit kaybetmek istemezler. Kendi kendilerine yetmek, başkalarına ihtiyaç duymamak arzusundaırlar. Kendilerini kanıtlamak adına büyük riskler alabilir, tutamayacakları büyük vaatlerin altına girebilirler. Sözleri kanundur, insanların kendilerini sığınılacak bir liman olarak görmesi onları memnun eder. Söz oyunları yapmaz, doğrudan konuşurlar. İletişimleri kuvvetlidir. Kendilerini ve yaptıkları işi övmekten hoşlanırlar.

İnsanlar tarafından sabırlı, bağışlayıcı, yüce gönüllü olarak tanınmak ve bilinmek isterler (Riso & Hudson, 2000: 122).

Çocukluk çağlarında genellikle anne veya baba ile çatışma yaşarlar çünkü bağımsızlıklarına çok düşkündürler ve kendilerine ait bir adalet anlayışları vardır, dünyanın adalet kavramını kabul etmekte zorlanabilirler. Bu çatışmalar sonucunda ailesi tarafından reddedildiklerini yahut istenmediklerini düşünürler. Aile içinde önemsenmek için koruyucu bir rol oynamaları gerektiğine karar verirler ki bu da onları çok erken yaşlarda büyük sorumluluklar almaya iter. Duygularını, çocukluk hallerini, kaygı ve korkularını bastırmayı öğrenirler. Zarar verilemez bir kahraman olmayı arzular ve hep bu şekildeymiş gibi davranırlar. Kendilerini kanıtlamak adına büyük çaba harcar ama bu denli çaba harcadıklarının fark edilmemesine uğraşırlar, umurlarında değilmiş ve hiçbir şey onları etkileyemezmiş gibi davranırlar (Riso & Hudson, 2000: 126).

Yakın ilişkilerden çok yalnızlığı tercih ederler zira yalnız olduklarında ilgilenmek ve korumak zorunda oldukları tek kişi kendileridir fakat bir ilişki içinde olduklarında her daim partnerlerini koruma ve kollama içgüdüsünde olacaklarını bilirler. Karşı taraf üzerinde hakimiyet kurmak isterler ve karşı tarafın direndiği kadar onları çekici bulurlar. Her söyleneni yapan, her şeye boyun eğen insanlar onlara sıkıcı gelir. Biraz başkaldırı onlar için ilişkiyi heyecanlı tutar ama en sonunda tamamen teslimiyet beklerler. Bir ilişki içinde olmak demek onlar için bir bütün haline gelmek demektir, eşlerini kendilerinin bir parçası olarak görürler. Partnerlerini sürekli testlerden geçirip sınavlara tabi tutarlar. Güveni oluşturmak onlar için zordur ama bu güven bir kez oluştuğunda partnerlerinden ayrı kalmaz hale gelirler (Palmer, 2006: 382-383).

2.3.9. Dokuz Numaralı Kişilik Tipi

Dokuz numaralı enneagram kişilik tipi barışçı ve dengeleyen olarak isimlendirilmektedir.

İlımlı, mutlu, sakin ve sabırlıdırlar. İyi huylu, alçakgönüllü, yardımsever ve rahatlatıcı insanlardır. Yeniliklerden kaçmazlar, dünyanın adaletine ve dengesine güvenen, barış taraftarıdırlar. Gelenekselliği ve beraberinde getirdiği rollere, beklentilere uyma eğilimindedirler. İsyan eden bir yapıları yoktur, kadercidirler. Her şeyin bir sebebi olduğuna, bir plan dahilinde gerçekleştiğine inanırlar. Kibar ve hassas bir düşünce ve davranış tarzları vardır. İnsanlar üzerinde dinginleştirici, sakinleştirici etkileri bulunur (Riso, 2003: 255).

Kimsenin onların huzurunu bozmasını istemeyen, ılımlı ve durağan bir yapıları vardır. Sorunlardan hoşlanmaz, bu tip durumlarda insanlarla aralarına sınırlar koyar ve genellikle problemlerin çözümünden kaçınırlar. Duygularının düşüncelerini ele geçirmesine izin vermezler, duygusallıkla adeta savaş halindedirler. Bu da onların kriz anlarında aşırı soğukkanlı ve pratik olmalarını sağlar fakat duygularını çokça bastırırlar ise bu durum en sonunda anksiyete şeklinde patlak verebilir. Vakitlerini kendilerini geliştirecek, onlara yeni yetenek ve bilgiler katacak etkinliklere, insanlara harcamaktan hoşlanırlar. İmaja, doğru görünüme ve insanlarla etkili iletişim içinde olmaya önem verirler. Çocukluk dönemlerinde ailelerinin kendilerinden beklentilerini zihinlerine kodlar ve yetişkinlik hayatlarında da bu beklentileri karşılamaya çalışırlar. Bu şekilde diğer insanlar tarafından önemsenmelerinin onların beklentilerini karşılamaya, takındıkları imaja bağlı olduğu fikrini edinen dokuzlar hep düzgün ve etkili görünmek için uğraş verirler (Riso & Hudson, 2000: 132-133).

Bir ilişki içerisindeyken partnerleri onların karar merkezi haline gelir. Karşısındakinin isteklerini, ihtiyaçlarını, sorunlarını, dertlerini kendine aitmiş gibi alır ve buna göre bir bütünlüğe yaşamlarını sürdürürler. Kendi duygularını bastıran, kabul etmeyen dokuzlar; eşlerinin duygularını çok iyi bir şekilde anlar hatta zaman zaman kendi duygularını yaşarlar. Aşık olmak, onlar için hakimiyet kurmak ya da eşitlik değil bir bütün olmaktır. İlişkileri genellikle uzun sürer çünkü partnerlerinin istek ve ihtiyaçlarını karşılama konusunda oldukça cömert ve ilişkiyi yürütebilmek adına her anlamda uysal hale gelirler. Fakat karşılarındaki eşi derinlemesine tanıyarak, duygularını yaşayarak bir ilişki içine girmek, kendilerini kaybetme riskini de beraberinde getirir. İlişkileri sonlandırmak onlar için en güç olaylardan biridir zira kendilerinden bir parçayı söküp atarmışçasına duygusallaşırlar ki bu hiç istemedikleri bir durumdur. Ayrılmak isteseler bile bu durumu yaşamamak adına ilişkiyi sürdürdükleri bile görülebilir (Palmer, 2006: 414-415).

2.4.Evlilik

Evlilik, toplumdaki farklılıkların gösterebilmesiyle birlikte temel unsurları evrensel olan bir kurumdur. Bugüne kadar yapılan birçok çalışmada evlilik hakkında farklı tanımlamalarda bulunulmuştur, bu tanımlamalarda özellikle kültürel farklılıklar olmakla beraber tüm araştırmacılar evliliğin insanın yaşamının en önemli kararlarından biri olduğu ve toplumun temel yapısını oluşturduğu konusunda hemfikirdir. Evlilik bağı ile birlikte toplumun temel taşı ve vazgeçilmesi olan aile ortaya çıkar. Aile; toplulukların ahlaki, kültürel, sosyal vb. yönlerinin devamlılığını ve iyi yönde geliştirilmesini sağlayan en büyük yapıdır. Evlilik bağı ile aile olan bireyler bu sayede psikolojik, ekonomik, kültürel, iletişimsel, sosyal gibi faydalar sağlayarak yaşam kalitelerini artırır ve daha sağlıklı bir yaşam sürerler (Bağcı ve Buluş, 2016: 136-137).

Evlilik tanımlamalarında yer alıyor olsa da olmasa da evlilik sözleşmesi üç tarafı barındırır: Kadın, erkek ve devlet. Evlilik bağı ile oluşturulan aile kurumunun ve verilen sözlerin toplumun çıkarına seyretmesi üzerine devletin evlilikleri doğrudan kontrol etme hakkı ve yetkisi bulunmaktadır (Karadağ, 2015: 45).

Yalnızca insanlar değil, toplum ve devlet açısından bu denli önemli bir yapının olmazsa olmaz unsurları da bulunmaktadır.

Evliliğin sağlıklı ve çifti mutlu edecek bir şekilde ilerlemesi, kavga veya boşanma gibi olumsuz durumların meydana gelmemesi için bireylerin birbirleriyle uyumlu ve mutlu olması oldukça önemlidir (Akçakoca ve Yüksel, 2017: 3).

Bireylerin doğuştan var olan ve içinde yaşadıkları çevre ile şekillenen bazı biyolojik ve psikososyal gereksinimleri, güdülleri bulunmaktadır. Bireyler bu ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla başka kişilerle bağ kurmaya ihtiyaç duyarlar. İnsanın en temel biyolojik gereksinimlerinden biri olan cinsellik ihtiyacını doyurma, sosyal gereksinimlerinden olan korunma ve güven ihtiyacı, psikososyal gereksinimlerinden desteklenme ve toplumda yer edinebilme gibi temel ihtiyaçlar evliliğin temellerini oluşturur. Geleceğe umutla ve güvenle bakabilme, yanında olacak ve dayanışmada bulunabilecek bir partnere sahip olma, kendinden ve partnerinden gurur duyma, sevme, sevilme, yaşamı paylaşabilme gibi birçok ihtiyacı giderilmesinde evlilik bağının uyumla sağlanması gereklidir (Ekşi ve Kahraman, 2012: 131).

Bu ihtiyaç ve güdüler ile birlikte evlenilecek kişinin kişilik özellikleri, beklentileri, amaçları gibi etkenler düşünülerek uygun eş adayı için bazı aranan özellikler

belirlenmektedir. Eş seçme konusunda birbirine ters iki görüş bulunmaktadır. Bunlardan ilk görüşe göre, kişi kendisine ve aradığı özelliklere uyan bir eş adayını seçer iken diğer görüşe göre kişi kendisine ve aradığı özelliklere zıt olan bir adayın seçmektedir. Yine eş seçimini etkileyen diğer faktörler ise yakınlık, ebeveynlerini örnek alma, kişilik uyumu ve homogamidir (Karadağ, 2015: 45-46).

Eşlerin ekonomik, psikososyal ve kültürel olarak evliliklerinin her alanında başarılı ve uyumlu olmaları, tüm şartları yerine getirip uyumlu bir evliliği ve sağlıklı bir aileyi oluşturmaları, evlilik sözleşmesindeki taraflar olan çifte ve devlete verilen sözlerin tutulması anlamına gelip, her üç taraf için de büyük önem taşır. Sağlıklı iletişimi, etkileşimi, paylaşımı sağlayabilen çiftler uyumu sürdürür. Oluşan duygusal uyumsuzluklar, doyumsuzluklar, huzursuzluklar aile içindeki stresin artmasına, problem çözümlerinin sekteye uğramasına ve geçimsizlikler oluşmasına neden olur. Bunun sonucunda pişmanlık, düşmanlık, üzüntü, öfke gibi birçok olumsuz duygu açığa çıkmakla birlikte evliliğin olmazsa olmazlarından iletişimin, paylaşımın aksamasına sebebiyet vermektedir (Durmuş ve Baba, 2014: 353).

Tüm bunların gerçekleşmesini önlemek için eşler arasındaki uyumu sağlıklı ve gelişir halde tutmak gereklidir. Bu tablo, uyumun evlilik için ne kadar büyük önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

2.4.1. Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu; evliliğin gönüllü ve zorunlu alanları arasında dengenin sağlanması ve çiftin birbirlerinin beklentileri ile ihtiyaçlarının değişken durumlarına göre kendilerini değiştirmeleri sonucunda evlilik hayatlarında memnuniyet ve mutluluğun hakim olması olarak özetlenebilmektedir. Aralarında evlilik bağı bulunan bireylerin birbirleri ile uyum sağlayabilmeleri; birbirlerinde ve etraflarında, gündelik hayat ve yaşam koşullarında gerçekleşen değişim ve gelişimlere kendilerini adapte edebilmeleri ile gerçekleşmektedir (Ümmet, 2017: 161).

Uyumlu evlilik, çiftlerin birbirleri ile açık iletişim ve etkileşimde bulunduğu, birlikte problem çözme ve sorunlarla baş etme stratejilerinin kurulup uygulandığı, fikir birliğinin sağlandığı evliliklerdir. Bu tür bir evliliğin başarı ile sürdürülebilmesi için çaba, iletişim, planlama, görev ve sorumlulukların kabulü gerekmektedir. Tüm bunlar ile uyumun sağlanması, evlilik bağı içinde bulunan bireylerin mutluluk algılarının olabileceği en yüksek düzeyde olmasını sağlar. Bu da aynı zamanda toplumun da mutluluk ve refah düzeyinin yükselmesi anlamına gelmektedir. Uyum bozulduğu

takdirde bireylerin mutluluk düzeyleri azalmakla birlikte eşler ve varsa çocuklar arasında kriz, kavga veya travma gibi durumların görülmesi de mümkündür. Yine yanı şekilde tüm bunlar ailenin çekirdeğini oluşturduğu topluma yansımaktadır. Oluşabilecek bu olumsuzlukların görülmemesi için uyumun sürekliliği önemlidir. Uyumlu evlilikler de diğer evliliklerde olduğu gibi dört aşamadan geçmektedir ve bunlar başlama, gelişme, sürdürme ve sonlanma aşamalarıdır. Fakat diğer evliliklerden farklı olarak en son aşama olan sonlanma aşaması, uyumlu evliliklerde yalnızca çiftlerden biri ya da ikisinin ölüm ile gerçekleşmektedir (Karadağ, 2015: 44).

Çiftlerin evlilik ilişkileri içerisinde kendileriyle beraber birbirlerinden farklı kişisel özellikler, beklentiler, ihtiyaçlar ve yaşam koşullarını getirdikleri göz önünde bulundurulduğunda ortak hedefler belirlemeleri ve birbirlerini bir bütün olarak tamamlamak için uzlaşma ve değişme yaşamaları gerektiği görülecektir. Uyumun gerçekleşebilmesi için gerekli olan bu uzlaşma ve değişim için de devreye çeşitli bilişsel süreçler girmektedir (Özer & Cihan-Güngör, 2012: 11).

Evlilik uyumu konusu ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle üzerinde durulan konular kişilik türleri, sosyo-ekonomik özellikler, fiziksel yapı, çift arasındaki cinsel yaşantının niteliği ve psikolojik durumlarıdır (Erdoğan Tavcan ve Çepik Kuruoğlu, 2014: 2).

Türkiye’de yapılan araştırmalarda ağırlıklı olarak empati, benlik saygısı, mizah tarzları, bağlanma stilleri, çalışma yaşantıları ve yaşam kaliteleri gibi bireylerin kişilik türlerinin özelliklerine göre şekillenmekte olan durumlar üzerinde çalışılmıştır (Yılmaz ve Avcı, 2015: 182-183).

Kişilik özelliklerinin evlilik uyumuna etkileri azımsanmayacağı gibi cinsiyetlere göre de değişim yaşanmaktadır. Erkek ve kadınlar için bu etkinin değişken olabileceği bazı araştırmalarca ortaya konmuştur. Ayrıca kişilik özelliklerinde eşler arası benzerliğin de uyuma büyük katkıları olabildiği saptanmıştır. Aynı ve benzer kişilik türlerine sahip bireylerin birbirlerini eş olarak seçebildiği görülmektedir (Koydemir ve Selşik Tezer, 2003: 66).

2.5.Konuyla İlgili Daha Önce Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Literatür taraması yapıldığında ülkemizde ve dünyada Enneagram ve Enneagram kişilik tipleri ile ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmekle birlikte Enneagram kişilik tiplerinin evlilik uyumuna etkisiyle ilgili bir çalışma yapılmadığı, diğer bazı kişilik türleri ile çeşitli evlilik uyumu veya evlilik doyumu araştırmaları yapıldığı ve

Enneagram kişilik tiplerini inceleyen araştırmaların da sınırlı alanlarda olduğu görölmüştür.

Yurt dışında gerçekleştirilen çalışmalarda da evlilik uyumunun etkisi incelenmemekle birlikte evlilik doyumunu veya tatmini ile ilgili bazı araştırmalara rastlanmaktadır.

Carpenter (2015) “Resonating Personality Types for Couples: An Enneagram Application for Predicting Marital Satisfaction” başlıklı doktora tezinde evli çiftlerin Enneagram kişilik tiplerine göre evlilik doyumlarının ve etkisinin öngöröldüğu bir Enneagram tatbiki yapmıştır. 324 evli ifte Riso-Hudson Enneagram Kişilik Tipi Göstergeci, Evli Yaşamından Memnuniyet Ölçeği, Revize Edilmiş Yetişkin Bağlanma Ölçeği uygulamıştır. Yapılan incelemelerin sonucunda herhangi bir Enneagram kişilik tipinin evlilik doyumunu puanları üzerinde etkisi olmadığı sonucunda ulaşılmıştır. Enneagram’ın çift terapisinde kullanılarak çiftler arasındaki evlilik doyum problemlerinin aşılabileceği fakat genel anlamda evlilik tatmini açısından bir Enneagram kişilik tipinin ya da kombinasyonunun diğer Enneagram kişilik tiplerinden üstün olmadığı bulgusuna varılmıştır.

Ndirangu, Mutisya ve Gikonyo’nun 2019 yılında makaleleştirdikleri “Enneagram Personality Types (Enneatypes) And Marital Satisfaction” başlıklı çalışmalarında da Enneagram kişilik tipleri ve evlilik doyumunu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Kenya’nın Kiambu Bölgesi’nde gerçekleştirilen çalışmada rastgele seçilen 115 çiftten 58’i deney grubu, 57’si kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubuna 60 soruluk kısa bir Enneagram Kişilik Tipi Belirleyici Test ve ift Doyumu Göstergesi (CSI-16) uygulanmıştır. Gruplar arası veriler incelendiğinde elde edilen bulgulara göre her Enneagram kişilik tipinin doyumunu ve tatmini için farklı noktalara odaklanması gerektiği ve kendi Enneagram kişilik tipinin, bu tipin getirdiklerinin farkında olan bireylerin ilişki içerisinde doyuma daha çok ulaştığı sonuçlarına varılmıştır. Enneagram kişilik tiplerinin çiftler ve çiftlerin evlilik doyumları üzerinde direkt bir farklılık oluşturmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Literatüre bakıldığında genellikle Enneagram kişilik modeli; evlilik uyumu, evlilik doyumunu gibi evli bireyleri ilgilendiren durumlardan çok öğrencilerin ders başarıları veya kişilerin liderlik tutumları gibi başarıya yönelik konular ile ilişkilendirilmiştir. Tüm bunlara örnek olabilecek bazı çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

Enneagramla ilgili genel olarak yapılan çalışmalara Karabulut (2007)'un çalışması örnek verilebilmektedir. “Yeni Kişilik Teorisi Enneagram ve Din Psikolojisi Açısından Kullanım Alanları” çalışmasında insanların yeni öğrendiği Enneagram Modeli'nin ne olduğu ve din psikolojisi alanında kullanımı üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada Enneagram'ın henüz ayrıntılı araştırmalarda kullanılmadığından bahsedilerek modelin tanıtılması ve nasıl kullanılabileceği hususlarından bahsedilmiştir. Bu çalışmada olduğu üzere literatürde Enneagram'ı kapsamlıca anlatan ve kullanım alanlarına değinen çok fazla çalışma olmadığı görülmektedir.

Yılmaz ve Gençer (2014)'in çalışması olan “Enneagram'dan Dokuz Tip Mizaç Modeli'ne: Bir Öneri” genellikle alanda en çok rastlanılan çalışmalardan olmaktadır. Enneagram'dan yorumlanarak oluşturulan Dokuz Tip Mizaç Modeli ile Enneagram Modeli arasındaki benzerlik ve farkları, Dokuz Tip Mizaç Modeli'nde bulunan temel mizaç tiplerini, bu tiplerin kanat etkilerini, stres ve rahatlama noktalarını kapsamlı şekilde anlattıkları çalışmada bu modelin gerek araştırmalarda gerek sahada, psikolojik yardım alanlarında nasıl kullanılabileceğinden de bahsedilmektedir.

Enneagram'ın başarıya yönelik kullanıldığı araştırmalara Kabak (2011)'in “Enneagramın 7.Sınıf Matematik Öğretiminde Grup Çalışmasına Etkisi Üzerine Bir Araştırma” çalışması örnek gösterilebilmektedir. Bu çalışmada Manisa Selendi Atatürk İlköğretim Okulu ve Fatih İlköğretim Okulu 7. sınıfta öğrenim görmekte olan 36 öğrenciye Enneagram Kişilik Belirleme Ölçeği uygulanarak kişilik tipleri belirlenmiş, deney grubu ve kontrol grubu için rastgele 18 kişilik 2 öğrenci grubu oluşturulmuştur. Deney grubundaki öğrencilere kişilik tiplerine uygun egzersizler verilmiştir. Her iki gruba ön test ve son test uygulanarak gösterdikleri başarılar değerlendirilmiştir. Testler için Okulistik Yayınları Matematik dersi deneme sınavları kullanılmıştır. Ön test sonuçlarında farklılık olmamasına rağmen son test sonuçlarının Enneagram egzersizleri uygulanan deney grubunda daha yüksek olduğu görülmüştür. Son dönemde yapılan çalışmalar incelendiğinde Enneagram'ın başarıya ve liderliğe yönelik kullanıldığı çalışmalardan Şirin (2019)'in “Enneagram Metodolojisi Tekniğine Göre Okul Yöneticilerinin Mizaç Dağılımının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi” çalışması görülebilmektedir. Bu çalışma Türkiye sınırları içerisinde okul sayısı en yüksek olan yirmi ildeki devlet ve özel okullardan 1111 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara 9-Tip Kişilik Characterix Kişilik Envanteri ve Liderlik Ölçeği online olarak uygulanmıştır. Bu araştırmanın sonucunda devlet okulları ve özel okuldaki okul yöneticilerinin Enneagram kişilik tipi dağılımlarının

farklı olduğu görülmüştür. Özel okullardaki yöneticilerinin tüm mizaç tipleri arasında devlet okullarındaki okul yöneticilerine kıyasla daha dengeli bir dağılımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca genel bir kanı olarak uzlaşmacı/barışçıl olarak bilinen 9 numaralı Enneagram kişilik tipinin yöneticilerde baskın çıkması beklenirken 2 numaralı Enneagram kişilik tipinin yoğunlukta çıktığı aktarılmıştır.

En son olarak gerçekleştirilen “Enneagram Modeline Göre Öğretmen Adaylarının Kişilik Tipleri İle Sınıf Yönetimi Öz Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmada Erkan (2020), Sınıf Yönetimi Öz Yeterlik İnançları Ölçeği’ni ve bu çalışmada da kullanılmış olan Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri’ni İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi’nde okumakta olan 17-50 yaş aralığında 412’si kadın; 101’i erkek toplam 513 öğretmen adayına uygulamıştır. Bulgular incelendiğinde önceki çalışmalarda bulunan sonuçlarla benzer çıktılara ulaşılmıştır. Yöneticilerin en çok 2 numaralı Enneagram kişilik tipine sahip oldukları sonucu değerlendirilmiştir. Araştırma, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi öz yeterlik inançlarının ve sonuç beklentisinin kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Enneagram 5 numaralı kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarının sınıf yönetimi öz yeterlik inançlarının Enneagram 9 numaralı kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğunu ve Enneagram 5 numaralı kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarının sonuç beklentilerinin Enneagram 4 numaralı kişilik tipine sahip olan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde Türkiye’de Enneagram kişilik tiplerinin evlilik uyumu ve doyumuna ilişkin etkisinin incelenmediği görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok farklı kişilik tipi ölçümü ile evlilik uyumunun arasındaki ilişkinin incelendiği de araştırmalarca tespit edilmiştir. Bu araştırmaların birçoğunda cinsiyet, evlilik süresi ve çocuk sayıları ile ilgili sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Tuzcu (2017)’nin “Evli Bireylerde Kişilik Özelliklerinin Evlilik Uyumu Ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi” başlıklı çalışması bu duruma bir örnek olarak sunulacak olursa, çalışmada İstanbul ilinde yaşayan seçkisiz olarak belirlenmiş 250 evli bireye Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Uyumu Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ve Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi uygulamıştır. Yapılan analizler sonucunda evlilik uyumunun ve doyumunun cinsiyete bağlı olarak değişkenlik göstermediği, bireylerin yaş değerleri arttıkça evlilik uyumu değerlerinin azaldığı, çocuk sahibi olan çiftlerin uyumlarının

daha yüksek olduğu fakat çocuk sayısı arttıkça uyum oranlarının düştüğu, evlilik uyumunun kişilik özelliklerinden nevrozizm özelliği ile negatif yönde iken açıklık ve yumuşak başlılık özellikleri ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu gibi çıkarımlar elde edilmiştir.

Kuzu (2017) “Evlilik Uyumunu ile Kişilik Özellikleri ve Mizaç Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” çalışmasında İstanbul’da ikamet eden 100 evli bireyi rastgele örnekleme yöntemi ile seçerek bu katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, Mizaç Tarzları Ölçeği ve Eysenck Kişilik Anketi uygulamıştır. İstatistik analizler sonucunda evlilik uyumunun cinsiyet ve bazı mizaç alt ölçekleri ile arasında anlamlı bir farklılık olmadığı neticesine ulaşılmıştır. Ayrıca yine aynı alt ölçekler ile evlilik uyumu arasında da anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu alt ölçekler bireylerin yenilik arayışı, sebat etme, ödül bağımlılığı, kendi kendini yönetme ve kendi kendini aşmadır. Anlamlı fark görülenlerin bireylerin zarardan kaçınma, iş birliği yapma, nörotisizm düzeyleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak nicel bir araştırmadır. Tarama modelinden genel tarama modelinin alt türü olan ilişkisel tarama deseninde (modelinde) yapılmıştır.

İlişkileri ve bağlantıları inceleyen araştırma türleri ilişkisel araştırmalar olarak adlandırılır (Büyüköztürk, vd., 2008: 24).

Çalışmada öncelikle İstanbul ilinde ikamet eden 387 evli bireye Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri (ETKE) uygulanarak bireysel enneagram kişilik türleri belirlenmiştir. İkinci olarak, enneagram kişilik tipleri belirlenen bireylere Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği (YDEUÖ) uygulanarak evlilik uyumları belirlenmiştir. Araştırma sürecinde yapılan anketler raporlaştırılarak yorumlarıyla birlikte bulgularda değerlendirilmiştir.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020 yılında Türkiye'nin İstanbul ilinde yaşayan evli bireyler oluşturmaktadır. Belirlenen evrenin büyüklüğü, ulaşmanın zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 387 evli bireyle sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, kişilik tipleri ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla rastgele seçim yöntemiyle belirlenmiş, İstanbul'da yaşayan, 20-65 yaş aralığındaki evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırma verileri online veya yüz yüze olacak şekilde ölçeklerin doldurulması ile edinilmiştir.

3.3.Ölçme/Veri Toplama Araçları

Araştırmada öncelikle araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgilerini öğrenmeye yönelik bir sosyo-demografik form uygulanmıştır. Sonrasında evli bireylerin enneagram kişilik tiplerinin belirlenmesinde ETKE (Enneagram Türkiye Kişilik

Envanteri) ve aynı bireylerin evlilik uyumlarının belirlenmesinde YDEUÖ (Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği) kullanılmıştır.

Veri toplama araçlarından olan ölçekler için gerekli izinler alınmış olup, ekte sunulmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgilerini ölçmek için oluşturulan soru formudur. Kişisel değişkenleri ile ilgili yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı, ebeveynlerinin ve eşlerinin yaş ile eğitim durumu gibi özellikleri, kardeş sayıları, büyüdüğü yerin özellikleri gibi değişkenleri içeren sorular yer almaktadır.

Katılımcı bireylerin farklı sosyodemografik özellikler göstermesi araştırmanın geniş perspektif ile ele alınmasına imkan sağlamıştır. Bu nedenle hazırlanan “Demografik Bilgi Formu”nda bu çeşitliliği ortaya çıkartabilecek, araştırmayı güçlendirebilecek, sonraki araştırmalara da fayda sağlayabilecek kişisel bilgilere yer verilmiştir.

3.3.2. Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri

Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri (ETKE), Şirin (2020) tarafından Türkiye örnekleminde geliştirilmiş özgün bir ölçektir. Envanter, bireylerin Enneagram Kişilik Modeli’ne göre sahip oldukları temel kişilik tipinin bulunması amacını taşımaktadır. Güvenilirlik analizinde, toplam ölçek için Cronbach alfa değerinin 0.89 ve alt ölçekler için 0.60-0.78 arasında olduğu saptanmıştır; her alt ölçek için madde-toplam korelasyonları 0.30'un üzerinde bulunmuştur. Test-tekrar test analizinde korelasyon katsayıları 0.20-0.57 arasındadır. Ayrıca ölçeğin son çalışması sonucunda yapılan doğrulayıcı faktör analizinde (DFA) test edilen modelin χ^2/sd oranı, RMSEA, SRMR, RMR, NFI, CFI ve RFI değerlerinin kabul edilebilir uyum, GFI ve AGFI değerlerinin iyi uyum değerleri gösterdiği anlaşılarak uyum endekslerinin uygun olduğu sonucu saptanmıştır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Envanter 5li likert tipinde 9 alt faktörü belirleyen 54 maddeden oluşmaktadır. Bireyler maddeleri 1 puan vererek “Beni hiç tanımlamıyor”, 2 puan “Beni biraz tanımlıyor”, 3 puan “Beni orta derecede tanımlıyor”, 4 puan “Beni çok fazla tanımlıyor” ve 5 puan “Tümüyle beni tanımlıyor” şeklinde değerlendirmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam bir puan bulunmamaktadır. Her alt boyut kendi içerisinde puanlanmakta ve alınan yüksek

puan, bireyin o alt boyuta ilişkin kişilik tipi özelliklerinin yüksek olduğunu göstermektedir. (Şirin, 2020: 1377).

Bu araştırmada ETKE katılımcıların her birinin enneagram kişilik tipinin belirlenmesi amacı ile kullanılmıştır.

3.3.3. Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği (YDEUÖ); Bayraktaroğlu, Tezer, Beyazıt ve Çakıcı (2017) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek, evli çiftlerin evliliklerinde gösterdikleri uyumun belirlenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Evlilikte Doyum, Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler olmak üzere toplam dört alt ölçek için 11 olumsuz, 31 olumlu olmak üzere 42 maddeden oluşmaktadır. Güvenirlik analizi sonucunda Cronbach alfa katsayıları YDEUÖ toplam, Evlilikte Doyum, Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt ölçekleri için sırası ile .94, .92, .86, .81 ve .78 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 4lü likert tarzındadır. Bireyler maddeleri 1 puan vererek “Hiçbir zaman”, 2 puan “Ara sıra”, 3 puan “Çoğunlukla” ve 4 puan “Her Zaman” şeklinde değerlendirmektedir. Ölçek maddelerinin tümünden alınabilecek toplam puan 168’dir. Bireylerin ölçekten aldıkları yüksek puan, bireyin evlilikte uyum düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Alt ölçeklerden alınan puanlar da aynı şekilde değerlendirilmektedir. (Bayraktaroğlu, vd., 2017).

Bu araştırmada YDEUÖ katılımcıların her birinin evlilik uyumlarının belirlenmesinde kullanılmıştır.

3.4. İstatistiksel Analiz

Mayıs ve Haziran 2020 tarihlerinde Türkiye’nin İstanbul ili içerisinde yaşayan, 20-65 yaşları arasındaki evli bireylere Kişisel Bilgi Formu, Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri, Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği elden teslim edilerek veya online gönderim yapılarak uygulanmıştır.

Elde edilen veriler toplandıktan örneklemin demografik özellikleri ve envanterlerden aldıkları puanların ortalamalarına göre frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, ardından araştırmanın sınırları ve hedefleri doğrultusunda istatistiksel çözümler gerçekleştirilmiştir. Analiz işlemlerinde SPSS (Statistical Package Programme For Social Sciences) 25 paket programı kullanılmıştır.

Betimsel verilerin analizinde yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri ilgili normallik varsayımı Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda verilerin normal dağılmadığı görülmüştür (Tablo 3.1). Dolayısıyla, parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde Kruskal Wallis H Testi, Mann Whitney U testi ve Ki-Kare analizi kullanılmıştır. Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir test tekniği bulunmadığından ikili karşılaştırmalarda tercih edilen Mann Whitney-U uygulanmıştır.

Tablo 3.1: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği İçin Uygulanan Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Ölçekler	İstatistik	Sd	p	Çarpıklık	Basıklık
Evlilikte Doyum	.277	388	.000	-2,725	7,803
Evlilikte İletişim	.375	388	.000	-2,607	6,225
Evlilikte Empati	.362	388	.000	-2,697	7,303
Kök Ailelerle İlişkiler	.326	388	.000	-2,395	6,810
Evlilik Uyumu Toplam	.282	388	.000	-2,637	6,492

Tablo 3.1’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği için uygulanan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları ve çarpıklık – basıklık değerleri verilmiştir. Test sonuçları değerlendirildiğinde verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir ($p < 0.05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde saha araştırmasının sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilecektir. Öncelikle araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler analiz edilecek, ardından da araştırmanın temel sorusu olan konularla ilgili veriler üzerinde durulacaktır.

4.1. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	201	51.9
	Erkek	186	48.1
	Toplam	387	100.0
Gelir Durumu	Çok Düşük	0	0,0
	Düşük	12	3.1
	Orta	84	21.6
	İyi	162	41.8
	Çok İyi	130	33.5
	Toplam	388	100.0
Çocuk Bulunma Durumu	Bulunan	132	34.0
	Bulunmayan	256	66.0
	Toplam	388	100.0
Çocuk Sayısı	Çocuk Yok	131	33.8
	Tek Çocuk	105	27.1
	2 Çocuk	90	23.2
	3 Çocuk	33	8.5
	4 Çocuk ve Üstü	29	7.5

	Toplam	388	100.0
Kardeş Sayısı	Kardeşi Olmayan	90	23.2
	Tek Kardeş	111	28.6
	2 Kardeş	82	21.1
	3 Kardeş	55	14.2
	4 Kardeş	24	6.2
	5 Kardeş ve Üstü	26	6.7
	Toplam	388	100.0
Anne ve Baba Yaşam Durumu	Her İkisi Hayatta	226	58.2
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	13.4
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	11.6
	Her İkisi de Vefat Eden	65	16.8
	Toplam	388	100.0
Anne ve Baba Birliktelik Durumu	Birlikte Yaşayan	137	35.3
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	6.7
	Boşanmış	66	17.0
	Anne/Baba Vefat Eden	159	41.0
	Toplam	388	100.0
Eğitim Durumu	İlkokul/Ortaokul	38	9,8
	Lise	112	28,9
	Üniversite	176	45,5
	Lisansüstü	61	15,8
	Toplam	387	100,0
Eş Eğitim Durumu	İlkokul/Ortaokul	18	4.7
	Lise	118	30.7
	Üniversite	187	48.7
	Lisansüstü	61	15.9
	Toplam	384	100.0

Anne Eğitim Durumu	Okula Gitmeyen	62	16.0
	İlkokul	88	22.7
	Ortaokul	27	7.0
	Lise	140	36.1
	Üniversite	71	18.3
	Toplam	388	100.0
Baba Eğitim Durumu	Okula Gitmeyen	41	10.6
	İlkokul	44	11.3
	Ortaokul	30	7.7
	Lise	179	46.1
	Üniversite	94	24.2
	Toplam	388	100.0
Büyünülen Yer	Köy	26	6.7
	Kasaba	43	11.1
	Şehir	83	21.4
	Büyükşehir	204	52.6
	Yurtdışı	32	8.2
	Toplam	388	100.0

Bu araştırmaya katılan bireylerin 201'i (%51.9) kadın, 186'sı (%41.8) erkektir. Hiçbir katılımcı gelir durumunu çok düşük olarak belirtmezken, 12 birey (%3.1) düşük gelirli, 84 birey (%21.6) orta gelirli, 162 birey (%41.8) iyi gelirli ve 130 birey (%33.5) çok iyi gelirli olarak işaretlemekte bulunmuştur. 132 (%34.0) katılımcının çocuğu bulunmakta, 256 (%66.0) katılımcının ise çocuğu bulunmamaktadır. Katılımcıların 131'inin (%33.8) çocuğu bulunmamakta, 105'inin (%27.1) tek çocuğu var iken 90'nının (%23.2) iki çocuğu, 33'ünün (%8.5) üç çocuğu ve 29'unun (%7.5) 4 ve üstü sayıda çocuğu bulunmaktadır. 90 (%23.2) katılımcının kardeşi bulunmamakta, katılımcıların 111'inin (%28.6) tek kardeşi bulunmakta ve 82'sinin (%21.1) iki kardeşi, 55'inin (%14.2) üç kardeşi, 24'ünün (%6.2) dört kardeşi, 26'sının (%6.7) beş ve üzeri sayıda kardeşi bulunmaktadır. Katılımcıların 226'sının (%58.2) her iki ebeveyni de hayattayken, 52'sinin (%13.4) babası hayatta ve annesi vefat etmiş,

45'inin (%11.6) annesi hayatta ve babası vefat etmiş ve 65'inin (%16,8) her iki ebeveyni de vefat etmiştir. 137 (%35.3) katılımcının anne ve babası birlikte yaşamakta, 26'sının (%6.7) anne ve babası iş sebebiyle ayrı yaşamakta, 66'sının (17.0) anne ve babası boşanmış ve 159'unun (%41.0) annesi ve/veya babası vefat etmiştir. Katılımcıların 38'i (%9.8) ilkokul/ortaokul mezunu, 112'si (%28.9) lise mezunu, 176'sı (%45.5) üniversite mezunu ve 61'i (%15.8) lisans üstü düzeyde eğitim görmüştür Katılımcıların eşlerinin 18'i (%4.7) ilkokul/ortaokul mezunu, 118'i (%30.7) lise mezunu, 187'si (%48.7) üniversite mezunu ve 61'i (%15.9) lisans üstü düzeyde eğitim görmüştür. 62 katılımcının annesi (%16.0) hiç okula gitmemiş, 88(%22.7) katılımcının annesi ilkokul mezunu, 27 (%7.0) katılımcının annesi ortaokul mezunu, 140 (%36.1) katılımcının annesi lise mezunu ve 71 (%18.3) katılımcının annesi üniversite mezunu olarak dağılım göstermiştir. 41 (%10.6) katılımcının babası hiç okula gitmemiş, 44 (%11.3) katılımcının babası ilkokul mezunu, 30 (%7.7) katılımcının babası ortaokul mezunu, 179 (%46.1) katılımcının babası lise mezunu ve 94 (%24.2) katılımcının babası üniversite mezunu olarak dağılım göstermiştir. Katılımcılardan 26 kişi (%6.7) köyde, 43 kişi (%11.1) kasabada, 83 kişi (%21.4) şehirde, 204 kişi (%52.6) büyükşehirde ve 32 kişi (%8.2) yurtdışında büyümüştür.

Tablo 4.2'de yaş ve evlilik süresi için en küçük ve en büyük değerler ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4.2: Araştırmanın Açık Uçlu Değişkenleri Olan Yaş ve Evlilik Süresi İçin Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Max	\bar{x}	ss
Yaş	20	62	38.79	10.73
Evlilik Süresi	1	41	11.98	10.86

Yaş için aralık 20-62 arasında, ortalama= 38.79 ve standart sapma= 10.73 olarak hesaplanmıştır. Evlilik süresi için aralık 1-41 arasında, ortalama= 11.98 ve standart sapma= 10.86 olarak hesaplanmıştır.

4.2. Temel Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.3'te Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının kişilik tiplerine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.3: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Enneagram Kişilik Tiplerine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	SO	H	Sd	p	Fark
Evlilikte Doyum	Tip 1	53	214,25	37,180	8	,00**	8>2
	Tip 2	99	156,21				6>2
	Tip 3	38	189,09				
	Tip 4	35	183,76				
	Tip 5	16	215,88				
	Tip 6	50	188,30				
	Tip 7	21	186,81				
	Tip 8	63	257,88				
	Tip 9	13	153,15				
Evlilikte İletişim	Tip 1	53	162,35	17,227	8	,03*	8>1
	Tip 2	99	186,77				
	Tip 3	38	215,64				
	Tip 4	35	186,36				
	Tip 5	16	176,09				
	Tip 6	50	202,75				
	Tip 7	21	202,26				
	Tip 8	63	222,69				
	Tip 9	13	186,31				
	Tip 1	53	170,54	30,451	8	,00**	8>1

Evlilikte Empati	Tip 2	99	185,86				8>2
	Tip 3	38	187,28				8>3
	Tip 4	35	167,09				8>4
	Tip 5	16	181,31				8>6
	Tip 6	50	189,33				
	Tip 7	21	183,95				
	Tip 8	63	254,30				
	Tip 9	13	216,23				
	Kök Ailelerle İlişkiler	Tip 1	53	215,20	10,634	8	,22
Tip 2		99	175,89				
Tip 3		38	193,28				
Tip 4		35	198,31				
Tip 5		16	169,03				
Tip 6		50	202,19				
Tip 7		21	221,93				
Tip 8		63	189,25				
Tip 9		13	228,08				
Evlilik Uyumu Toplam	Tip 1	53	192,99	19,786	8	,01*	8>2
	Tip 2	99	165,61				
	Tip 3	38	196,07				
	Tip 4	35	182,34				
	Tip 5	16	206,13				
	Tip 6	50	196,55				
	Tip 7	21	192,52				

Tip 8	63	244,08
Tip 9	13	189,54

*<0.05; **<0.01

Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(8)}=37,180$; $p<0.01$). 6 ve 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının 2 numaralı kişilik tipine katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(8)}= 17,227$; $p<0.05$). 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının 1 numaralı kişilik tipine katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Empati alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(8)}= 30,451$; $p<0.01$). 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Empati alt boyutu puanlarının 1, 2, 3, 4 ve 6 numaralı kişilik tipine katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği toplam puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(8)}=19,786$; $p<0.01$). 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Uyum Ölçeği toplam puanlarının 2 numaralı kişilik tipine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

4.3.Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri'ne Dair Bulgular

Tablo 4.4'te Katılımcıların Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri uygulanması sonucunda ortaya çıkan kişilik tiplerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.4: Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri İçin Betimleyici İstatistikler

Kişilik Tipleri	Kişi Sayısı	Yüzde
Tip 1	53	13.7
Tip 2	99	25.5
Tip 3	38	9.8
Tip 4	35	9.0
Tip 5	16	4.1
Tip 6	50	12.9
Tip 7	21	5.4
Tip 8	63	16.2
Tip 9	13	3.4
Toplam	388	100.0

Buna göre katılımcıların %13.7'si (n=53) 1 numaralı kişilik tipine, %25.5'i (n=99) 2 numaralı kişilik tipine, %9.8'i (n=38) 3 numaralı kişilik tipine, %9.0'ı (n=35) 4 numaralı kişilik tipine, %4.1'i (n=16) 5 numaralı kişilik tipine, %12.9'u (n=50) 6 numaralı kişilik tipine, %5.4 (n=21) 7 numaralı kişilik tipine, %16.2 (n=63) 8 numaralı kişilik tipine ve %3.4 (n=13) 9 numaralı kişilik tipine sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.5'te Enneagram kişilik tipleri ve cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.5: Enneagram Kişilik Tiplerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Cinsiyet	Erkek	2	6	2	2	5	2	1	2	6	201	20,58	8	,01*
		6	3	0	4		4	1	2			7		
	Kadın	2	3	1	1	1	2	1	4	7	186			
		7	5	8	1	1	6	0	1					
	Toplam	5	9	3	3	1	5	2	6	1	387			
		3	8	8	5	6	0	1	3	3				

*<0.05; **<0.01

Enneagram kişilik tipleri ve cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(8)}=20.587$; $p<0.01$).

Tablo 4.6'da Enneagram kişilik tipleri ve çocuk bulunma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.6: Enneagram Kişilik Tiplerinin Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Çocuk	Bulunan	20	27	18	11	9	15	8	19	5	132	10,026	8	,26
	Bulunmayan	33	72	20	24	7	35	13	44	8	256			
Durumu	Toplam	53	99	38	35	16	50	21	63	13	388			

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve çocuk sahibi olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.7'de Enneagram kişilik tipleri ve gelir durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.7: Enneagram Kişilik Tiplerinin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	P	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Gelir Durumu	Düşük	5	5	0	0	1	0	0	1	0	12	51,621	24	,00*
	Orta	12	25	13	13	4	2	5	9	1	84			
	İyi	23	37	12	13	5	34	10	21	7	162			
	Çok iyi	13	32	13	9	6	14	6	32	5	130			
	Toplam	53	99	38	35	16	50	21	63	13	388			

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(24)}=51,621$; $p<0.01$). Enneagram 1, 2, 6, 7, 9 numaralı kişilik tipine sahip bireyler gelir durumu göre iyi durumda yoğunlaşmakta iken 8 numaralı kişilik tipine sahip bireyler çok iyi gelir durumunda yoğunlaşmaktadır. 3, 4 ve 5 numaralı kişilik tipine sahip bireylerin gelir durumu büyük oranda orta, iyi ve çok iyi durumlarda benzer dağılmaktadır.

Tablo 4.8’de Enneagram kişilik tipleri ve anne-baba yaşam durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.8: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne ve Baba Yaşam Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri	Toplam										X ²	sd	p
		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
Anne ve Baba Yaşam Durumu	HİH	29	55	25	23	11	32	10	33	8	12	18,920	24	,76
	BHAV	6	13	5	3	2	4	3	13	3	84			
	AHBV	5	14	5	3	1	3	3	10	1	162			
	HİV	13	17	3	6	2	11	5	7	1	130			
	Toplam		53	99	38	35	16	50	21	63	13	388		

*<0.05; **<0.01; HİH; Her İkisi Hayatta, BHAV; Baba Hayatta, Anne Vefat, AHBV; Anne Hayatta, Baba Vefat, HİV; Her İkisi de Vefat

Enneagram Kişilik Tipleri ve anne-baba yaşam durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 4.9’da Enneagram kişilik tipleri ve anne-baba birliktelik durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.9: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne ve Baba Birliktelik Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri	Toplam										X ²	sd	p
		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
Anne ve Baba Birliktelik Durumu	BY	18	37	18	11	5	20	5	16	7	137	24,393	24	,44
	İSAY	3	7	2	5	1	1	3	3	1	26			
	B	8	13	6	7	5	11	2	14	0	66			
	A/BV	24	42	12	12	5	18	11	30	5	159			
	Toplam		53	99	38	35	16	50	21	63	13	388		

*<0.05; **<0.01; * BY; Birlikte Yaşayan, İSAY; İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor, B; Boşanmış, A/BV; Anne/Baba Vefat Eden

Enneagram Kişilik Tipleri ve anne-baba birliktelik durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.10’da Enneagram kişilik tipleri ve eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.10: Enneagram Kişilik Tiplerinin Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p
	1	2	3	4	5	6	7	8	9				
İlk/Ortaokul	6	7	3	3	1	8	3	6	1	38	40,143	24	,02*
Lise	12	46	8	8	3	3	8	20	4	112			
Üniversite	25	37	22	16	8	27	8	26	7	176			
Lisansüstü	10	9	4	8	4	12	2	11	1	61			
Toplam	53	99	37	35	16	50	21	63	13	387			

* <0.05 ; ** <0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(24)}=40,143$; $p<0.05$). Enneagram 2, 7, 8 numaralı kişilik tipine sahip bireyler lise ve üniversite eğitim düzeylerinde yoğunlaşmakta iken 1, 3, 4, 5, 6, 9 numaralı kişilik tipine sahip bireyler üniversite eğitim düzeyinde yoğunlaşmaktadır.

Tablo 4.11’de Enneagram kişilik tipleri ve eş eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.11: Enneagram Kişilik Tiplerinin Eş Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	P	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Eş Eğitim Durumu	İlk/Orta okul	2	9	0	1	0	3	0	3	0	18	30,793	24	,16
	Lise	15	37	10	8	3	13	5	2	2	118			
	Üniversite	25	43	21	23	9	23	13	23	8	187			
	Lisansüstü	11	10	7	3	4	11	1	1	2	61			
	Toplam	53	99	38	35	16	50	19	69	12	384			

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve eş eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 4.12’de Enneagram kişilik tipleri ve anne eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.12: Enneagram Kişilik Tiplerinin Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	s	p	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Anne Eğitim Durumu	Okula G.	1 1	1 6	5	6	2	5	3	1 1	3	62	66,8 41	3 2	,00 *
	İlkokul	5	3 5	8	5	0	1 2	7	1 5	1	88			
	Ortaokul	7	9	0	1	2	2	0	6	0	27			
	Lise	1 8	2 9	1 7	1 3	4	2 4	3	2 7	5	140			
	Üniversite	1 2	1 0	8	1 0	8	7	8	4	4	71			
	Toplam	5 3	9 9	3 8	3 5	1 6	5 0	2 1	6 3	1 3	388			

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(32)}=66,841$; $p<0.01$).

Tablo 4.13'te Enneagram kişilik tipleri ve baba eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.13: Enneagram Kişilik Tiplerinin Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Anne Eğitim Durumu	Okula G.	6	10	4	4	1	5	2	7	2	41	56,908	32	,00*
	İlkokul	3	19	2	2	2	3	5	6	2	44			
	Ortaokul	3	10	2	2	0	3	0	9	1	30			
	Lise	27	47	20	15	4	27	5	33	1	179			
	Üniversite	14	13	10	12	9	12	9	8	7	94			
Toplam	53	99	38	35	16	50	21	63	13	388				

*<0.05; **<0.01

Buna göre Enneagram Kişilik Tipleri ve baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2(32)=56,908$; $p<0.01$).

Tablo 4.14'te Enneagram kişilik tipleri ve büyüyen yer arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.14: Enneagram Kişilik Tiplerinin Büyüyen Yere Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9					
Büyüyen Yer	Köy	3	11	1	1	1	5	2	1	1	26	32,497	32	,44
	Kasaba	6	14	2	2	2	4	3	7	3	43			
	Şehir	11	20	11	9	4	9	3	14	2	83			
	Büyükşehir	27	50	20	18	5	31	10	37	6	204			
	Yurtdışı	6	4	4	5	4	1	3	4	1	32			
Toplam	53	99	38	35	16	50	21	63	13	388				

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve büyüyen yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.15'te Enneagram kişilik tipleri ve çocuk sayısı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.15: Enneagram Kişilik Tiplerinin Çocuk Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p
	1	2	3	4	5	6	7	8	9				
Çocuk Yok	20	27	18	11	9	14	8	19	5	131	25,644	32	,78
Çocuk Sayısı													
Tek Çocuk	12	29	8	9	4	11	7	22	3	105			
2 Çocuk	14	23	8	9	2	14	4	12	4	90			
3 Çocuk	4	10	2	1	0	6	1	8	1	33			
4 Çocuk Üstü	3	10	2	5	1	5	1	2	0	29			
Toplam	53	99	38	35	16	50	21	63	13	388			

* <0.05 ; ** <0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.16'da Enneagram kişilik tipleri ve kardeş sayısı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Ki-Kare testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.16: Enneagram Kişilik Tiplerinin Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine Yönelik Ki-Kare Testi Sonuçları

	Gruplar	Enneagram Kişilik Tipleri									Toplam	X ²	sd	p
		1	2	3	4	5	6	7	8	9				
Kardeş Sayısı	Kardeşi Olmayan	12	14	12	9	4	15	5	17	2	90	50,443	40	,16
	Tek Kardeş	9	30	8	6	4	19	8	23	4	111			
	2 Kardeş	17	19	7	9	4	4	5	15	2	82			
	3 Kardeş	7	17	6	5	3	9	2	4	2	55			
	4 Kardeş	5	11	0	1	1	1	0	3	2	24			
	5 Kardeş ve Üstü	3	8	5	5	0	2	1	1	1	26			
	Toplam		53	99	38	35	16	50	21	63	13	388		

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri ve kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 4.17’de Yaş ve evlilik süresinin Enneagram kişilik tiplerine göre incelenmesine yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.17: Yaş ve Evlilik Süresinin Enneagram Kişilik Tiplerine Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Yaş	Tip 1	53	193,68	5,378	8	,72
	Tip 2	99	211,02			
	Tip 3	38	181,39			
	Tip 4	35	184,60			
	Tip 5	16	168,84			

	Tip 6	50	199,78			
	Tip 7	21	189,93			
	Tip 8	63	181,51			
	Tip 9	13	218,62			
Evlilik Süresi	Tip 1	53	186,05	12,968	8	,11
	Tip 2	99	217,81			
	Tip 3	38	166,39			
	Tip 4	35	194,50			
	Tip 5	16	134,97			
	Tip 6	50	199,13			
	Tip 7	21	190,02			
	Tip 8	63	188,16			
	Tip 9	13	227,00			

*<0.05; **<0.01

Enneagram Kişilik Tipleri için yaş ve evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

4.4.Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği'ne Dair Bulgular

Tablo 4.18'de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanları için en küçük-en büyük değerler ile ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4.18: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği İçin Betimleyici İstatistikler

Ölçekler	Min	Max	\bar{x}	ss
Evlilikte Doyum	28	64	59.64	6.61
Evlilikte İletişim	13	36	34.08	4.35
Evlilikte Empati	17	40	37.98	4.20
Kök Ailelerle İlişkiler	11	28	26.39	2.84
Evlilik Uyumu Toplam	85	168	158.09	16.46

Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum alt boyutu için aralık 28-64 arasında, ortalama= 59.64 ve standart sapma= 6.61 olarak hesaplanmıştır. Evlilikte İletişim alt boyutu için aralık 13-36 arasında, ortalama= 34.08 ve standart sapma= 4.35 olarak hesaplanmıştır. Evlilikte Empati alt boyutu için aralık 17-40 arasında, ortalama= 37.08 ve standart sapma= 4.20 olarak hesaplanmıştır. Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutu için aralık 11-28 arasında, ortalama= 26.39 ve standart sapma= 2.84 olarak hesaplanmıştır. Evlilik Uyumu Toplam puanı için aralık 85-168 arasında, ortalama= 158.09 ve standart sapma= 16.46 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.19'da Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları ile Yaş ve Evlilik Süresi arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik Spearman Korelasyon Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.19: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları ile Yaş ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler		Yaş	Evlilik Süresi
Evlilikte Doyum	R	-.135**	-.130*
	P	.01	.01
Evlilikte İletişim	R	-.147**	-.085
	P	.00	.09
Evlilikte Empati	R	-.109*	-.078
	P	.03	.12
Kök Ailelerle İlişkiler	R	-.057	-.071
	P	.26	.16
Evlilik Uyumu Toplam	R	-.128*	-.121*
	P	.01	.02

*<0.05; **<0.01

Yaş ile Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları Evlilikte Doyum ($r=-.135$; $p<0.05$), Evlilikte İletişim ($r=-.147$; $p<0.01$), Evlilikte Empati ($r=-.109$; $p<0.06$) alt boyutları ve ölçek toplam ($r=-.128$; $p<0.05$) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Evlilik Süresi ile Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları Evlilikte Doyum ($r=-.130$; $p<0.05$), ve ölçek toplam ($r=-.121$; $p<0.05$) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.20’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Mann Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.20: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Evlilikte Doyum	Erkek	201	181.60	36502.50	16201.500	-	0.022* 2.293
	Kadın	186	207.40	38575.50			
Evlilikte İletişim	Erkek	201	200.58	40316.50	17370.500	-	0.136 1.490
	Kadın	186	186.89	34761.50			
Evlilikte Empati	Erkek	201	198.43	39884.00	17803.000	-	0.364 0.908
	Kadın	186	189.22	35194.00			
Kök Ailelerle İlişkiler	Erkek	201	187.03	37594.00	17293.000	-	0.146 1.452
	Kadın	186	201.53	37484.00			
Evlilik Uyumu Toplam	Erkek	201	184.75	37134.50	16833.500	-	0.089 1.702
	Kadın	186	204.00	37943.50			

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($U_{(2.293)} = 16201.500$; $p < 0.05$). Kadın katılımcıların Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarının ve ölçek toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4.21’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının çocuk sahibi olma durumuna değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Mann Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.21: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	ST	U	z	p
Evlilikte Doyum	Bulunan	132	203.90	26915.00	15655.000	-	0.230
	Bulunmayan	256	189.65	48551.00		1.200	
Evlilikte İletişim	Bulunan	132	208.19	27481.00	15089.000	-	0.032*
	Bulunmayan	256	187.44	47985.00		2.140	
Evlilikte Empati	Bulunan	132	206.57	27267.50	15302.500	-	0.087
	Bulunmayan	256	188.28	48198.50		1.709	
Kök Ailelerle İlişkiler	Bulunan	132	196.56	25946.50	16623.500	-	0.767
	Bulunmayan	256	193.44	49519.50		0.297	
Evlilik Uyumu Toplam	Bulunan	132	202.28	26701.50	15868.500	-	0.323
	Bulunmayan	256	190.49	48764.50		0.988	

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği İletişim alt boyutu puanlarının çocuk sahibi olma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($U_{(-2.140)} = 15089.000$; $p < 0.05$). Çocuğu bulunan katılımcıların Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının çocuğu bulunmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarının ve ölçek toplam puanlarının çocuk bulunma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4.22’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının gelir durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.22: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Gelir Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p	Fark
Evlilikte Doyum	Düşük	12	131.92	4.109	3	0.250	-
	Orta	84	194.05				
	İyi	162	195.29				
	Çok İyi	130	199.58				
Evlilikte İletişim	Düşük	12	79.54	27.527	3	0.000**	2>1
	Orta	84	186.40				3>1
	İyi	162	190.22				4>1
	Çok İyi	130	215.68				
Evlilikte Empati	Düşük	12	98.88	14.880	3	0.002**	2>1
	Orta	84	188.86				3>1
	İyi	162	191.42				4>1
	Çok İyi	130	210.82				
Kök Ailelerle İlişkiler	Düşük	12	117.67	9.175	3	0.027*	2>1
	Orta	84	204.49				3>1
	İyi	162	199.95				
	Çok İyi	130	188.35				
Evlilik Uyumu Toplam	Düşük	12	92.58	10.867	3	0.012*	2>1
	Orta	84	193.79				3>1
	İyi	162	195.34				4>1
	Çok İyi	130	203.32				

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte İletişim ($H_{(3)}= 27.527$; $p<0.01$), Evlilikte Empati ($H_{(3)}= 14.880$; $p<0.01$), Kök Ailelerle İlişkiler ($H_{(3)}= 9.175$; $p<0.05$) alt boyutları ve ölçek toplam ($H_{(3)}= 10.867$; $p<0.05$) puanlarının gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Gelir durumu orta, iyi ve çok iyi olan katılımcıların Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati alt boyutu ve ölçek

toplam puanların gelir durumu düşük olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Gelir durumu orta ve iyi olan katılımcıların Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutu puanların gelir durumu düşük olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.23'te Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının anne ve baba yaşam durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.23: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne ve Baba Yaşam Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi

Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	Her İkisi Hayatta	226	200.79	2.584	3	0.460
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	174.28			
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	193.20			
	Her İkisi de Vefat Eden	65	189.72			
Evlilikte İletişim	Her İkisi Hayatta	226	190.52	3.054	3	0.383
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	202.64			
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	184.39			
	Her İkisi de Vefat Eden	65	208.84			
Evlilikte Empati	Her İkisi Hayatta	226	191.94	1.210	3	0.751
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	200.86			
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	186.54			
	Her İkisi de Vefat Eden	65	203.82			
Kök Ailelerle İlişkiler	Her İkisi Hayatta	226	199.58	1.515	3	0.679
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	184.66			
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	190.20			
	Her İkisi de Vefat Eden	65	187.70			
Evlilik Uyumu Toplam	Her İkisi Hayatta	226	200.02	2.026	3	0.567
	Baba Hayatta, Anne Vefat	52	181.69			
	Anne Hayatta, Baba Vefat	45	179.86			
	Her İkisi de Vefat Eden	65	195.71			

* <0.05 ; ** <0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının anne ve baba yaşam durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.24'te Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının anne ve baba birliktelik durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.24: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne ve Baba Birliktelik Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	Birlikte Yaşayan	137	201.11	1.952	3	0.582
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	184.46			
	Boşanmış	66	203.67			
	Anne/Baba Vefat Eden	159	186.64			
Evlilikte İletişim	Birlikte Yaşayan	137	177.02	7.981	3	0.056
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	206.31			
	Boşanmış	66	206.02			
	Anne/Baba Vefat Eden	159	202.85			
Evlilikte Empati	Birlikte Yaşayan	137	183.32	3.039	3	0.386
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	210.31			
	Boşanmış	66	195.95			
	Anne/Baba Vefat Eden	159	200.94			
Kök Ailelerle İlişkiler	Birlikte Yaşayan	137	193.27	2.204	3	0.531
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	210.63			
	Boşanmış	66	205.67			
	Anne/Baba Vefat Eden	159	188.28			
Evlilik Uyumu Toplam	Birlikte Yaşayan	137	190.65	2.363	3	0.501
	İş Sebebiyle Ayrı Yaşıyor	26	199.87			
	Boşanmış	66	212.87			
	Anne/Baba Vefat Eden	159	189.31			

* <0.05 ; ** <0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının anne ve baba birliktelik durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.25'te Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.25: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	İlkokul/Ortaokul	38	174.84	2.532	3	0.470
	Lise	112	205.67			
	Üniversite	176	192.26			
	Lisansüstü	61	189.52			
Evlilikte İletişim	İlkokul/Ortaokul	38	191.24	3.083	3	0.379
	Lise	112	202.35			
	Üniversite	176	185.95			
	Lisansüstü	61	203.62			
Evlilikte Empati	İlkokul/Ortaokul	38	203.86	1.645	3	0.649
	Lise	112	200.23			
	Üniversite	176	187.22			
	Lisansüstü	61	195.97			
Kök Ailelerle İlişkiler	İlkokul/Ortaokul	38	189.78	2.127	3	0.546
	Lise	112	184.30			
	Üniversite	176	201.28			
	Lisansüstü	61	193.44			
Evlilik Uyumu Toplam	İlkokul/Ortaokul	38	186.36	0.244	3	0.970
	Lise	112	196.48			
	Üniversite	176	194.44			
	Lisansüstü	61	192.95			

* <0.05 ; ** <0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.26'da Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının eş eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.26: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p	Fark
Evlilikte Doyum	İlkokul/Ortaokul	18	149.78	10.545	3	0.014*	2>3
	Lise	118	216.54				
	Üniversite	187	180.79				
	Lisansüstü	61	194.49				
Evlilikte İletişim	İlkokul/Ortaokul	18	184.44	6.626	3	0.085	-
	Lise	118	206.80				
	Üniversite	187	181.37				
	Lisansüstü	61	201.32				
Evlilikte Empati	İlkokul/Ortaokul	18	184.17	3.883	3	0.274	-
	Lise	118	206.89				
	Üniversite	187	184.34				
	Lisansüstü	61	192.14				
Kök Ailelerle İlişkiler	İlkokul/Ortaokul	18	136.17	7.669	3	0.053	-
	Lise	118	202.61				
	Üniversite	187	194.05				
	Lisansüstü	61	184.81				
Evlilik Uyumu Toplam	İlkokul/Ortaokul	18	154.94	6.977	3	0.073	-
	Lise	118	212.32				
	Üniversite	187	184.20				
	Lisansüstü	61	190.70				

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Doyum alt boyutu puanlarının eş eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(3)}=10.545$; $p<0.05$). Eşi lise mezunu olan katılımcıların Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının eşi üniversite mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarının ve ölçek toplam puanlarının eş eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.27’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.27: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p	Fark
Evlilikte Doyum	Okula Gitmeyen	62	204.47	2.760	4	0.599	
	İlkokul	88	194.34				
	Ortaokul	27	181.37				
	Lise	140	200.72				
	Üniversite	71	178.73				
Evlilikte İletişim	Okula Gitmeyen	62	192.40	10.551	4	0.032*	4>3
	İlkokul	88	208.79				
	Ortaokul	27	151.83				
	Lise	140	201.37				
	Üniversite	71	181.30				
Evlilikte Empati	Okula Gitmeyen	62	199.30	6.357	4	0.174	
	İlkokul	88	201.07				
	Ortaokul	27	170.85				
	Lise	140	203.53				
	Üniversite	71	173.36				
Kök Ailelerle İlişkiler	Okula Gitmeyen	62	211.51	4.396	4	0.355	
	İlkokul	88	186.73				
	Ortaokul	27	172.02				
	Lise	140	199.24				
	Üniversite	71	188.47				
Evlilik Uyumu Toplam	Okula Gitmeyen	62	198.90	2.644	4	0.619	
	İlkokul	88	194.03				
	Ortaokul	27	176.02				
	Lise	140	203.05				
	Üniversite	71	181.42				

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($H_{(4)}=10.551$; $p<0.05$). Annesi lise mezunu olan katılımcıların Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının annesi üniversite mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Evlilikte Doyum, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarının ve ölçek toplam puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.28’de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.28: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	Okula Gitmeyen	41	205.29	1.987	4	0.738
	İlkokul	44	197.27			
	Ortaokul	30	181.93			
	Lise	179	199.08			
	Üniversite	94	183.78			
Evlilikte İletişim	Okula Gitmeyen	41	188.20	2.368	4	0.668
	İlkokul	44	192.91			
	Ortaokul	30	204.40			
	Lise	179	199.93			
	Üniversite	94	184.49			
Evlilikte Empati	Okula Gitmeyen	41	199.18	2.515	4	0.642
	İlkokul	44	197.82			
	Ortaokul	30	219.48			
	Lise	179	189.39			
	Üniversite	94	192.67			
Kök Ailelerle İlişkiler	Okula Gitmeyen	41	206.73	2.642	4	0.619
	İlkokul	44	183.50			
	Ortaokul	30	206.42			
	Lise	179	197.37			
	Üniversite	94	185.04			
Evlilik Uyumu Toplam	Okula Gitmeyen	41	194.62	0.952	4	0.917
	İlkokul	44	188.75			
	Ortaokul	30	199.27			
	Lise	179	199.19			
	Üniversite	94	186.69			

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 4.29’da Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının büyüyen yer değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.29: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Büyüyen Yer Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	Köy	26	178.25	1.717	4	0.788
	Kasaba	43	181.95			
	Şehir	83	193.20			
	Büyükşehir	204	200.31			
	Yurtdışı	32	190.88			
Evlilikte İletişim	Köy	26	166.40	4.269	4	0.371
	Kasaba	43	191.10			
	Şehir	83	188.21			
	Büyükşehir	204	199.17			
	Yurtdışı	32	208.41			
Evlilikte Empati	Köy	26	172.48	6.555	4	0.161
	Kasaba	43	179.10			
	Şehir	83	180.34			
	Büyükşehir	204	203.74			
	Yurtdışı	32	210.88			
Kök Ailelerle İlişkiler	Köy	26	209.42	4.363	4	0.359
	Kasaba	43	171.38			
	Şehir	83	186.16			
	Büyükşehir	204	200.64			
	Yurtdışı	32	195.89			
Evlilik Uyumu Toplam	Köy	26	175.27	3.612	4	0.461
	Kasaba	43	173.10			
	Şehir	83	190.84			
	Büyükşehir	204	200.70			
	Yurtdışı	32	208.84			

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının büyüyen yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.30'da Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.30: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Çocuk Sayısı Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p	Fark
Evlilikte Doyum	Çocuk Yok	131	203.42	4.067	4	0.397	-
	Tek Çocuk	105	200.24				
	2 Çocuk	90	186.80				
	3 Çocuk	33	190.14				
	4 Çocuk ve Üstü	29	162.28				
Evlilikte İletişim	Çocuk Yok	131	207.85	6.292	4	0.178	-
	Tek Çocuk	105	192.46				
	2 Çocuk	90	188.82				
	3 Çocuk	33	188.56				
	4 Çocuk ve Üstü	29	165.95				
Evlilikte Empati	Çocuk Yok	131	207.18	7.810	4	0.099	-
	Tek Çocuk	105	201.23				
	2 Çocuk	90	178.38				
	3 Çocuk	33	194.38				
	4 Çocuk ve Üstü	29	163.02				
Kök Ailelerle İlişkiler	Çocuk Yok	131	196.00	12.581	4	0.014*	Fark Yok
	Tek Çocuk	105	211.68				
	2 Çocuk	90	198.41				

	3 Çocuk	33	157.48				
	4 Çocuk ve Üstü	29	155.50				
Evlilik Uyumu Toplam	Çocuk Yok	131	201.77	5.762	4	0.218	-
	Tek Çocuk	105	207.07				
	2 Çocuk	90	186.15				
	3 Çocuk	33	177.85				
	4 Çocuk ve Üstü	29	160.98				

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.31'de Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.31: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Durumuna Göre İncelenmesine Yönelik Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	n	SO	H	sd	p
Evlilikte Doyum	Kardeşi Olmayan	90	211.47	4.794	5	0.442
	Tek Kardeş	111	187.86			
	2 Kardeş	82	201.04			
	3 Kardeş	55	179.12			
	4 Kardeş	24	172.63			
	5 Kardeş ve Üstü	26	196.17			
Evlilikte İletişim	Kardeşi Olmayan	90	202.14	3.074	5	0.689
	Tek Kardeş	111	192.79			
	2 Kardeş	82	199.37			
	3 Kardeş	55	177.80			
	4 Kardeş	24	201.96			
	5 Kardeş ve Üstü	26	188.40			
Evlilikte Empati	Kardeşi Olmayan	90	204.57	8.088	5	0.151
	Tek Kardeş	111	201.57			
	2 Kardeş	82	189.48			
	3 Kardeş	55	174.01			
	4 Kardeş	24	221.06			
	5 Kardeş ve Üstü	26	164.13			
Kök Ailelerle İlişkiler	Kardeşi Olmayan	90	200.49	2.688	5	0.748
	Tek Kardeş	111	192.18			
	2 Kardeş	82	203.29			
	3 Kardeş	55	177.78			
	4 Kardeş	24	195.75			
	5 Kardeş ve Üstü	26	190.17			
Evlilik Uyumu Toplam	Kardeşi Olmayan	90	211.22	5.249	5	0.386
	Tek Kardeş	111	190.84			
	2 Kardeş	82	202.86			
	3 Kardeş	55	172.94			
	4 Kardeş	24	183.88			
	5 Kardeş ve Üstü	26	181.33			

*<0.05; **<0.01

Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya ilişkin sonuçlara, tartışmalara ve bulgular üzerinden düzenlenen önerilere yer verilmiştir.

5.1.Genel Değerlendirme ve Tartışma

Bu araştırma; Enneagram Modeline göre evli bireylerin kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda “Evli bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” temel problemi çerçevesinde; evli bireylerin kişilik tipleri dağılımları, evlilik uyumu düzeyleri, elde edilen bulgular ile demografik bilgiler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu tezin temel problem cümlesi olan “Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile evlilik uyumları (Evlilikte Doyum, Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati, Kök Ailelerle İlişkiler) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna ilişkin yapılan analiz sonuçları incelendiğinde; Evlilikte Uyum Ölçeği toplam puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($p<0.01$). Örneğin 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Uyum Ölçeği toplam puanlarının 2 numaralı kişilik tipine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Enneagram 8 numaralı kişilik tipine sahip bireyler ilişkilerinde şeffaf ve açık bir şekilde her şeyi konuşmaktan hoşlanmakta ve eşlerine kendilerini ifade etme konusunda net bir tavra sahip olmaktadır (Yılmaz ve Ünal, 2015: 227). Buna karşın 2 numaralı kişilik tipine sahip bireyler ilişki içerisinde bir alış-veriş dengesi kurmaya çalışmakta ve verdiği kadar ilgiyi, sevgiyi alamadığında kendilerini ve ilişkiyi değersiz görmektedirler (Palmer, 2006: 131). Yani sekiz numaralar şeffaf bir iletişim kurdukları ilişkileri tercih ederken iki numaralar buna sahip olamaları da ilişkiyi sekizlere oranla sürdürebilmekte fakat kendilerini ve içinde buldukları durumu değersiz görebilmektedirler. Evlilik uyumunda iki tip arasındaki farklılığın buradan kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyumunun incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamakla birlikte birçok farklı kişilik ölçeği kullanılarak kişilik ile evlilik uyumu arasındaki

ilişki incelenmiştir. Fakat bu kişilik ölçekleri Enneagram kişilik tiplerini ölçebilecek özellikleri barındırmamaktadır.

“Araştırmaya katılan bireylerin evlilikte doyum puanları Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının Enneagram kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($p<0.01$). 6 ve 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının 2 numaralı kişilik tipine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yine yukarıda da bahsedildiği üzere iki numaralı kişilik tipleri eşleriyle her şeyi konuşmak ve paylaşmak istemekle birlikte eşlerinin de kendilerini dinlemelerini, değerlendirmelerini ve onları destekleyici tutumlar sergilemelerini beklemektedirler (Yılmaz ve Ünal, 2015: 105).

Altı numaraların genel ilişki özelliklerine bakıldığında evliliklerinin genelde uzun sürdüğü ve güven probleminin olmadığı bir ilişki içindeler ise diğer her türlü problemi çözmeye açık oldukları görülmektedir (Palmer, 2006: 299). Eşlerine uyum sağlamaktan hoşlanan bireyler olmakla birlikte, oluşan sorunları konuşmaktan ve çözmekten hoşlanmaktadırlar (Yılmaz ve Ünal, 2015: 184). Evlilikteki sorunları konuşmak ve çözmek isteyen altı ve sekiz numaraların evlilik doyumu alt ölçeğinden yüksek puanlar alıp duygusal beklentileri olan fakat bunları dile getirmeyi ve yardım istemeyi genellikle tercih etmeyen iki numaraların düşük puan almalarının sebebinin bundan kaynaklanıyor olabileceği gibi bu ayrıma çalışmamıza katılan bireylerin ayrı ve özel durumlarının sebebiyet veriyor olabileceği de ihtimaller dahilinde bulunmaktadır.

Yurtdışında gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde Carpenter (2015) “Resonating Personality Types for Couples: An Enneagram Application for Predicting Marital Satisfaction” çalışmasında 324 evli çifte Riso-Hudson Enneagram Kişilik Tipi Göstergesi, Evli Yaşamından Memnuniyet Ölçeği, Revize Edilmiş Yetişkin Bağlanma Ölçeği uygulamıştır. Bu araştırmada elde ettiği bulgularla Enneagram kişilik tiplerinin evlilik doyumunu anlamlı bir şekilde etkilemediği sonucunu ortaya koymuştur.

Aynı şekilde Ndirangu, Mutisya ve Gikonyo da (2019) “Enneagram Personality Types (Enneatypes) And Marital Satisfaction” başlıklı çalışmalarında katılımcılarına 60 soruluk kısa bir Enneagram Kişilik Tipi Belirleyici Test ve Çift Doyumu Göstergesi (CSI-16) uygulanmış ve benzer sonuçlara ulaşmıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin evlilik içindeki iletişimleri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Evlilikte Uyum Ölçeği’nin Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($p<0.05$). 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte İletişim alt boyutu puanlarının 1 numaralı kişilik tipine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Daha önce bahsedilen özelliklerinden de görülebileceği gibi sekiz numaralı kişilik tiplerinin açık iletişimi seven bir özelliğe sahip olmasının evlilikte iletişim alt ölçeğinden yüksek puan almasına kaynak olduğu düşünülmektedir.

“Araştırmaya katılan bireylerin evlilik içindeki empati düzeyleri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Evlilikte Uyum Ölçeği’nin Evlilikte Empati alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($p<0.01$). 8 numaralı kişilik tipine sahip olan katılımcıların Evlilikte Empati alt boyutu puanlarının 1, 2, 3, 4 ve 6 numaralı kişilik tipine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara bakılıp değerlendirme yapıldığında Enneagram sekiz numaralı bireylerin evlilikte uyum ölçeğinin birçok alt boyutundan diğer kişilik tiplerine göre yüksek puanlar almasının bu araştırmaya katılan sekiz numaralı kişilik tipine sahip bireylerin sağlıklı birer sekiz numara olma özelliği gösterdiği, iletişim ve empati gibi konularda başarılı olduğu kanısını oluşturmaktadır. Zira Enneagram kişilik tipleri incelendiğinde empati düzeyi yüksek olarak görülebilecek kişilik tiplerinin dahi 8 numaralar karşısında düzeylerinin düşük çıktığı görülmektedir.

“Araştırmaya katılan bireylerin kendi kök aileleriyle ilişkileri Enneagram kişilik tipleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Evlilikte Uyum Ölçeği’nin Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutu puanlarının kişilik tiplerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Yapılan literatür çalışmalarında Enneagram kişilik tiplerinin kök aileleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram kişilik tipleri ve cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.01$). Enneagram üzerine yapılan

çalışmalarda cinsiyetlere yönelik buradaki soruya bir cevap niteliğinde olan bir çalışmaya rastlanılmamakla birlikte birçoğ farklı kişilik özellikleri araştırmalarında kişilik ve cinsiyetin arasındaki ilişki incelenmiştir. Yeşilyurt (2016) evli bireylerin kişilik özellikleri ve problem çözme becerilerine göre evlilik uyumunun incelenmesini konu aldığı çalışmasında İstanbul'da ikamet eden 140 bireye Sıfatlara Dayalı Kişilik Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve Evlilikte Uyum Ölçeği uygulamıştır. Bu çalışmada çalışmamızın tersine bireylerin kişilik özellikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşmamıştır. Kuzu (2017) evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve mizaç arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında İstanbul'da ikamet eden 100 evli bireye uyguladığı Mizaç ve Karakter Envanteri ile Evlilik Uyumu Ölçeği'nin analizi sonucunda benzer sonuçlara ulaşmıştır. Literatürde bulunan ve buna benzer birçoğ araştırmada da mizaç ve kişilik tiplerinin cinsiyet ile anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonuçları değerlendirilmiştir.

Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati ve Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutlarının ve ölçek toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmişken ($p>0.05$) kadın katılımcıların Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmalar incelendiğinde evlilikte iletişim ve empati gibi kavramlara bakıldığında kadın ve erkeğin fiziksel ve psikolojik olarak birbirinden farklı yapıda olmasıyla beraber evlilik içerisinde iletişimini sürdürürebilme konusunda cinsiyete bağlı değil, kendi kişiliğinin, ilişkisinin ve karşısındaki eşinin özelliklerine göre değişkenlik gösterdiği görülmektedir (Nazlı, 2000: 370-372). Buna karşın geleneksel olarak empatik olma, karşı tarafa bağlanma ve kendini kaybederek eşle bir bütün olma özellikleri daha çok kadınlardan beklenilmekte ve kadınlar bu özellikler yüksek olacak şekilde yetiştirilmektedir. Bu bağlamda erkekler daha katı özelliklere sahip, bağımlılıktan ve gereksinimlerinden uzak, korkusuz olma gibi özelliklerin beklentisiyle yetiştirildiklerinden empati kurmak konusunda güçlük çekebilmektedirler (Nichols, 2013: 139). Yapılan araştırmalarında Çağ ve Yıldırım (2013) evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenleri değerlendirdikleri çalışmalarında Ankara ilinde ikamet eden 811 evli bireye Evlilik Yaşamı Ölçeği ve Eş Destek Ölçeği uygulamaları sonucunda cinsiyet ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir farka ulaşmamıştır. Özbucak Tıraşoğlu ve İpek (2019) evli bireylerde evlilik uyumu ve benlik algısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında İstanbul ilinde

ikamet eden 432 evli bireye Evlilik Uyumu Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği uygulanarak sonuçlar yorumlanmış ve cinsiyet ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Tuzcu (2017) da bu araştırmada daha önce de bahsedildiği üzere evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisini incelediği çalışmasında İstanbul ilinde ikamet eden 250 evli bireye Evlilik Uyumu Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi uygulamış ve yapılan analizler ile evlilik uyumu ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmediği sonucuna varmıştır.

Evlilik doyumuna bakıldığında Kabasakal ve Soylu (2016), evlilik doyumunda erkeklerin daha yüksek puanlara ulaştığını fakat aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını belirtmiştir. Yılmaz (2004) da erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puanlara ulaştığını tespit etmiştir.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram Kişilik Tipleri ve gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0.01$). Enneagram 1, 2, 6, 7, 9 numaralı kişilik tipine sahip bireyler gelir durumu göre iyi durumda yoğunlaşmakta iken 8 numaralı kişilik tipine sahip bireyler çok iyi gelir durumunda yoğunlaşmaktadır. 3, 4 ve 5 numaralı kişilik tipine sahip bireylerin gelir durumu büyük oranda orta, iyi ve çok iyi durumlarda benzer dağılmaktadır. Evlilikte Uyum Ölçeği’ne bakıldığında Evlilikte İletişim ($p < 0.01$), Evlilikte Empati ($p < 0.01$), Kök Ailelerle İlişkiler ($p < 0.05$) alt boyutları ve ölçek toplam ($p < 0.05$) puanlarının gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Gelir durumu orta, iyi ve çok iyi olan katılımcıların Evlilikte İletişim, Evlilikte Empati alt boyutu ve ölçek toplam puanların gelir durumu düşük olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Gelir durumu orta ve iyi olan katılımcıların Kök Ailelerle İlişkiler alt boyutu puanların gelir durumu düşük olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Özbucak Tıraşoğlu ve İpek (2019) de eşlerin gelir durumu yükseldikçe evlilik uyumlarının arttığını belirtmiştir. Çiftlerin gelir düzeyinin yüksek olmasının evlilik içindeki uyumlarına olumlu etki etmesinin, maddiyat konusundaki rahatlık dolayısıyla ailede psikolojik refah ortamının daha rahat kurulabilecek olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Evlilikte Uyum Ölçeği’nin Evlilikte Doyum alt boyutu puanlarının ise gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Aynı şekilde Çağ ve Yıldırım (2013) da araştırmalarında evlilik doyumunun gelir düzeyi ile arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram Kişilik Tipleri ve eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Enneagram 2, 7, 8 numaralı kişilik tipine sahip bireyler lise ve üniversite eğitim düzeylerinde yoğunlaşmakta iken 1, 3, 4, 5, 6, 9 numaralı kişilik tipine sahip bireyler üniversite eğitim düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Erişti (2010) bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında İzmir ve Muğla illerinde ikamet etmekte olan, evliliğinde en az üç yıl geçirmiş ve en az ilkokul mezunu, kronik ruhsal bir hastalığı olmayan 174 evli bireye Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Evlilikte Uyum Ölçeği ve Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği uygulamıştır. Sonuçlar analiz edildiğinde evlilik uyumu ile eğitim durumları arasında, çalışmamızda da olduğu üzere anlamlı farklılık belirlenmiştir. Arıkan (2016) evlilik uyumunun kişilik özellikleri ve empatik eğilim ile ilişkisini incelediği çalışmasında Adana ilinde yaşayan 200 evli bireye Evlilikte Uyum Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Empatik Eğilim Ölçeği uygulamış ve evlilik uyumu ile bireylerin eğitim durumu arasında çalışmamızdakine benzer sonuçlara ulaşmıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri büyüdükleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram Kişilik Tipleri ve büyüyen yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Evlilikte Uyum Ölçeği puanlarının büyüyen yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Yapılan literatür taramasında bireylerin büyüdükleri yer ile kişilik veya evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram Kişilik Tipleri için yaşlara göre istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Yaş ile Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları Evlilikte Doyum ($p<0.05$), Evlilikte İletişim ($p<0.01$), Evlilikte Empati ($p<0.06$) alt boyutları ve ölçek toplam ($p<0.05$) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Özbucak Tıraşoğlu ve İpek (2019), Arıkan (2016), Yeşilyurt (2016) da yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır.

“Araştırmaya katılan bireylerin Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyum düzeyleri, evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde; Enneagram Kişilik Tipleri için evlilik süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Evlilik süresi ile Evlilikte Uyum Ölçeği Puanları Evlilikte Doyum ($p<0.05$), ve ölçek toplam ($p<0.05$) puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kublay (2013)’ın evlilik uyumunun değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından değerlendirdiği çalışmasında da Rize ilinde ikamet eden 452 bireye Evlilikte Uyum Ölçeği, Dilmaç ve Arıkan Değerler Ölçeği, Öznel Mutluluk Ölçeği uygulanması sonucunda benzer bir şekilde, katılımcıların evlilik süreleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı farklar belirlenmiştir. Arıkan (2016) da çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Bu araştırmada çıkan sonuçlara bakıldığında Enneagram yani bireyin doğuştan getirdiği özellikleri ifade eden kişilik özellikleri; cinsiyet, gelir durumu, eğitim durumu gibi bireyin kendisi ile ilgili olan durumlarla anlamlı farklılık gösterirken eşle, ebeveynler ile, kardeşlerle ve çocuklarla ilgili başka bireyler ve durumlarla anlamlı farklılık göstermemektedir.

Evlilik uyumu alt ölçeklerine bakıldığında; evlilikte doyumun yaş, evlilik süresi, cinsiyet, eşin eğitimi ile, evlilikte iletişimin yaş, gelir durumu, çocuk sahibi olma, annenin eğitimi ile, evlilikte empatinin yaş ve gelir durumu ile, kök ailelerle ilişkilerin ise yaş ve gelir durumu gibi değişkenlerle arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Evlilik uyumunun genelinde ise yaş ve evlilik süresi gibi süreçlere bağlı anlamlı farklılık gösterdiği görülmekle birlikte aynı Enneagram kişilik tiplerinde olduğu gibi bireylerin kendileri dışında bulunan diğer bireyler ve durumlarla yani kendi ebeveynleri, kardeşleri, eşleri, çocukları ile anlamlı farklılıklar göstermediği görülmektedir.

Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkide de yine aynı şekilde evlilik içinde bulunan bireyleri şahsen bağlayan doyum, iletişim ve empati alt ölçeklerinde anlamlı farklılık görülürken bireylerin kök aileleriyle olan ilişkileri ile arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Çalışma ile ilgisi bulunan literatür incelendiğinde ortaya çıkan sonuç Enneagram kişilik tiplerinin direkt olarak evlilik uyumunu etkilemediği fakat bireylerin kendi Enneagram kişilik tiplerini ve bu tipin sağlıklı özellikler gösterebilmesi için neye ihtiyaç duyduklarını, kendilerinin en iyi versiyonu olabilmek adına ne yapmaları gerektiğini bildikleri durumlarda çiftler arası ilişkinin kalitesi ve evlilik uyumu artabilmektedir.

5.2.Öneriler

1. Araştırma İstanbul örnekleminde yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulguların daha kapsamlı bir şekilde genellenebilmesi için farklı örneklem gruplarında araştırmalar uygulanabilir.
2. Araştırmada katılımcıların kendisi tarafından cevaplanan öz-değerlendirme ölçekleri uygulanmıştır. Daha doğru ve kapsamlı yorumlar yapabilmek amacıyla nitel teknikleri içeren araştırmalar planlanabilir.
3. Araştırmada Enneagram kişilik tipleri genel olarak incelenmiştir. Her tip ayrı olarak ayrı araştırmalar kapsamında incelenebilir.
4. Araştırmada bireyler esas alınmıştır. Çiftler üzerinde araştırma yapılması, Enneagram kişilik tiplerinin hem bireysel hem de bir partner ile ilişki içerisindeki durumunun incelenmesi için faydalı olabilir.
5. Araştırmada Enneagram kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ile olan ilişkisi araştırılmıştır. Bu değişkenlerin farklı değişkenler ile olan ilişkilerini konu alan araştırmalar uygulanabilir.
6. Enneagram kişilik tipleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilere değişik faktörler de etki ediyor olabilir. Bu nedenle, farklı değişkenlerin aracı rolünü araştıran çalışmalar planlanabilir.
7. Araştırmada ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Değişkenler herhangi bir müdahalede bulunmadan betimsel olarak incelenmiştir. Çeşitli müdahaleler planlanarak deneysel ya da yarı deneysel özellikte araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akçakoca, D. & Yukay Yüksel, M. (2017). Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi. *IJOFE*, 3(1): 1-19.
- Arıkan, P. (2016). Evlilik uyumunun kişilik özellikleri ve empatik eğilim açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bağcı, B. & Buluş, M. (2016). *Evlilik Doyumu : Aile Yılmazlığı ve Etkili İletişim Becerilerinin Rolü Marital Satisfaction : The Role of Family Resilience and Effective Communication Skills*. 136–152. <https://doi.org/10.21764/efd.00737>
- Bayraktaroğlu, H., Tezer, M., Beyazıt, U., Çakıcı, E. (2017). The Development and Assessment of Psychometric Properties of Near East Marital Adjustment Scale. *International Journal of Educational Sciences*, 19(2-3): 205-213.
- Baron, R. & Wagele, E. (1994). *The Enneagram Made Easy*, New York: Harper Collins Publishers.
- Bedow Arthur, K. (2008). *Attachment styles and enneagram types: development and testing of an integrated typology for use in marriage and family therapy* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Virginia Polytechnic Institute and State University, USA.
- Bennett, J. G. (1983). *Enneagram Studies*, Maine: Samuel Weiser INC.
- Bernier, N. (2003) *The Enneagram Symbol of All And Everything*, Brasil: Gilgamesh Publishing.
- Blake, A. G. E. (1996). *The Intelligent Enneagram*, Boston: Shambhala Publications.
- Büyüköztürk, Ş., vd. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canel, A. N. (2011). *Evlilik ve Aile Hayatı*, İstanbul: Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi.
- Carpenter, D. G. (2015). *Resonating personality types for couples: an enneagram application for predicting marital satisfaction* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Walden University, USA.

- Curun, F. & apkın, M. (2014). Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1): 1–22.
- ağ, P. & Yıldırım İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkiyel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39): 13-23.
- Çalışkan, M. (2017). Aile İşlevselliğinin Evlilik Doyumuyla İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 39: 59-74.
- elik, M. & Tümkaya, S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1): 223–238.
- elik, M. & Yazgan İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 18(2): 247-269.
- Doğan, H. (2010). *Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Durmuş, E. & Baba, E. (2014). Evli iftlerin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1): 352-369.
- Ekşi, H. & Kahraman, Z. (2012). Bir Evlilik ve Aile Hayatı Eğitim Programının Evli Kadınlarda Evlilik Uyumuna ve Aile Sistemine Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36: 129-145.
- Ende İnce, Z. & Güdücü Tüfekci, F. (2015). Engelli ocuğu Olan Ebeveynlerde Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumunun Değerlendirilmesi ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1).
- Erbek, E., vd. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1): 39-47.

- Erçin, H. Ş. (2018). *Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Erdoğan Taycan, S. & Çepik Kuruoğlu, A. (2014). Evlilik Uyumu İle Bağlanma Stilleri Ve Mizaç Ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erkan, İ. (2020). *Enneagram modeline göre öğretmen adaylarının kişilik tipleri ile sınıf yönetimi öz yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğan, M. (2015). *Eşlerin bağlanma tarzları ile çift uyum düzeyi arasındaki ilişkinin araştırılması* (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Eskişehir.
- Kabak, S. (2011). *Enneagramın 7.sınıf matematik öğretiminde grup çalışmasına etkisi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kabasakal, Z. & Soylu, Y. (2016). Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Destegine Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 208-214.
- Kansız, M. & Arkar, H. (2011). Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12: 24-29.
- Karabulut, Y. (2007). *Yeni kişilik teorisi enneagram ve din psikolojisi açısından kullanım alanları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Kendir, M. E. & Demirli C. (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi. *Education Sciences (NWSAES)*, 11(3): 96-113.
- Keskin, N. (2019). *Yaratıcı liderlik geliştirmede Enneagram öğretisinin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Komasi, S., vd. (2016). Enneagram of Personality As An Effective Model In The Prediction of The Risk of Cardiovascular Diseases: A Casecontrol Study. *Cardiothorac Med*, 4(3): 468-473.
- Koydemir, S., Sun Selışık, Z.E., Tezer, E. (2003). Evlilik Uyumu ve Mükemmeliyetçilik Boyutları Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Sergisi*, 3(23): 65-75.
- Kranz, A. (2013). Unlocking The Enneagram: The Gurdjieff Sequence (Growth Sequence) For Transformation. *Enneagram Monthly*.
- Kublay, D. (2013). *Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kuzu, A. (2017). *Evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve mizaç arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Laer, L. (2003). *Chakras And The Enneagram*, USA: Doremishock Publications.
- Lapid-Bogda, G. (2007). *What Type of Leader Are You*, USA: The McGraw-Hill Companies Inc.
- . (2010). *Bringing Out The Best In Everyone You Coach*, USA: The McGraw-Hill Companies Inc.
- Nazlı, S. (2000). *Aile Danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ndirangu, S., Mutisya, S., Gikonyo, J. (2019). Enneagram Personality Types (Enneatypes)And Marital Satisfaction. *International Journal of Social Science and Economic Research*, 4(9): 6089- 6111.
- Nichols, M. P. (2013). *Aile Terapisi Kavramlar ve Yöntemler*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Nichols, M. P. (2013). *Aile Terapisi Kavramlar ve Yöntemler*, (O. Gündüz, Çev). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Özbucak Tıraşoğlu, S. E. & İpek, M. (2019). Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ve Benlik Algısı Arasındaki İlişki. *Aydın Sağlık Dergisi*, 5(1): 69-92.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4): 566-589. doi:10.5455/cap.20120433
- Özer, A. & Cihan Güngör, H. (2012). Yükleme Tarzları, Bağlanma Stilleri ve Kişilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumu, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2): 11-24.
- Palmer, H. (2006). *Ruhun Aynası Enneagram'a Yansıyan İnsan Manzaraları*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Pesen, S. R. (2015). *Grafik tasarım göstergelerinin algılanmasında kişilik faktörünün enneagram modeline göre incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Riso, D. R. & Hudson, R. (1999). *The Wisdom of The Enneagram*, New York: Bantam Books.
- . (2000). *Enneagram ile Kişilik Analizi*. İstanbul: Butik Yayıncılık.
- Riso, D. R. (2003). *Enneagramla Kendinizi Keşfedin*, (G: Talay, Çev.). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.
- Solmaz, A. A. (2019). *Evlilik uyumunun, kişilik özellikleri ve kişilerarası ilişki tarzları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Soylu, Y. & Kağncı, Y. (2015). Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stillere Göre Yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43): 44-54.
- Sutton, A. (2012). "But Is It Real?" A Review of Research On The Enneagram. *Enneagram Journal*, 5: 5-20.
- Süleymanov, A. (2009). Çağdaş Türk Toplumlarında Aile ve Evlilik İlişkileri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(11).

- Şener, A. & Terzioğlu, G. (2002). *Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Şengül Öner, D. (2013). *Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şirin, S. G. (2019). *Enneagram metodolojisi tekniğine göre okul yöneticilerinin mizaç dağılımının karşılaştırılması olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şirin, T. (2020). Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Belirlenmesi. *Turkish Studies*, 15(2): 1375-1398. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.42149>
- Tatar, S. (2013). *İzlenim yönetimi davranışlarında kişilik özelliklerinin rolü: konaklama işletmeleri çalışanlarına yönelik bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tuzcu, A. (2017). *Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ümmet, D. (2017). Genel Psikolojik Sağlık ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Evlilik Uyumunun Aracı Rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1): 159-175.
- Vural Batık, M. & Kalkan, M. (2017). Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5): 2630-2646.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(24).
- Yazıcı Çelebi, G. & Odacı, H. (2018). Bağlanma Stilleri, İlişkilere İlişkin Bilişsel Çarpıtmalar, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Kişilik Özelliklerinin Evlilik

Uyumunu Yordamadaki Rolünün İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40): 89-120.

Yeşilyurt, A. (2016). *Evli bireylerin kişilik özellikleri ve problem çözme becerilerine göre evlilik uyumunun incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldız, M. A. & Baytemir, K. (2016). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1): 67-80. doi: <https://doi.org/10.17679/iuefd.17181627>

Yılmaz, A. & Avcı, İ.A. (2015). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Bazı Toplumsal Cinsiyet Özellikleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2).

Yılmaz, E. D. & Gençer, A. G. (2014). Enneagram'dan Dokuz Tip Mizaç Modeli'ne: Bir Öneri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(173): 396-417.

Yılmaz, E. D. & Ünal, Ö. (2015). *Aşk-ı Mizaç*. İstanbul: Say Yayınları.

Wright, C. (1998). *The Enneagram Handbook*, Virginia: Chris Wright & Associates.

EKLER

EK1: Bilgilendirme Onay Formu

Kıymetli Katılımcı,

Elinizdeki ölçekler aile danışmanlığı alanında yürütmekte olduğumuz bilimsel bir araştırmaya aittir. Sizden sorulan sorulara içtenlikle cevap vermenizi ve size en uygun gelen seçeneğe (X) koyarak işaretleme yapmanızı rica ediyoruz. İsim belirtmenize gerek yoktur. Bilgiler yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak olup başka hiçbir kişi veya kurum tarafından görülmeyecektir. Araştırmalarımızda kişisel bilgilerin ve özel hayatın mahremiyetinin korunması esastır. Araştırmanın sağlıklı ve geçerli sonuçlara ulaşabilmesi için vereceğiniz cevapların samimi ve doğru olmasının çok büyük önemi bulunmaktadır. Bu aynı zamanda sizin bilime yapacağınız olumlu ve güçlü bir katkı olacaktır. Bu formlarla ilgili özel görüşünüz varsa soru kâğıtlarının arkasına yazabilirsiniz.

Araştırmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacak, gerekli her türlü yükümlülük özenle yerine getirilecektir. Çalışma bilimsel bir araştırma için veri toplamayı amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak, çalışmanın sonuçları katılımcıların aleyhine olacak şekilde kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır, verdiğiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve kimliklerinizi açık edici davranışlardan kaçınılacaktır. Çalışmaya katılım sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissetmeniz durumunda istediğiniz zaman katılımınızı sona erdirebilirsiniz.

Değerli katkılarınız, dürüst yanıtlarınız ve ayırdığınız zaman için çok teşekkürler.

F. Burcu BOZİK

Psikolojik Danışman
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK2: Kişisel Bilgi Formu**DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU**

1.	Yaşınız (Yazınız)	
2.	Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()
3.	Eğitim Durumunuz	Okur-yazar Değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
4.	Gelir durumunuz	() Çok Düşük () Düşük () Orta () İyi () Çok İyi
5.	Kaç yıldır evlisiniz? (Yazınız)	
6.	Kaç çocuğunuz var?	Yok () Var () ise Sayıda çocuğum var.
7.	Eşinizin eğitim durumu	Okur-yazar Değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
8.	Anne ve babanız hayatta mı?	() Her ikisi de hayatta. () Babam hayatta, annem vefat etti () Annem hayatta, babam vefat etti () Her ikisi de vefat etti.
9.	Anne-babanız birlikte mi yaşıyor?	() Birlikte yaşıyorlar. () İş nedeniyle farklı yerlerde yaşıyorlar. () Boşandılar. O yüzden ayrı yaşıyorlar. () Annem/babam vefat etti.
10.	Annenizin eğitim durumu	Okur-yazar Değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
11.	Babanızın eğitim durumu	Okur-yazar Değil () Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
12.	Kaç kardeşiniz var? (Siz hariç)	Yok () 1 () 2 () 3 () 4 () 5+ ()
13.	Büyüdüğünüz yer	Köy () Kasaba () Şehir () Büyük Şehir () Yurt Dışı () Diğer ()

EK3: Enneagram Türkiye Kişilik Envanteri

ENNEAGRAM TÜRKİYE KİŞİLİK ENVANTERİ (ETKE)

Değerli Katılımcı,

Elinizdeki envanter bireyin kişilik özelliklerini ölçmek üzere hazırlanmıştır. Envanterde 54 adet soru bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin numarasını işaretleyiniz. Lütfen bu envanterdeki maddeleri son yaşadığınız duygusal vb. olayları göz önünde bulundurmadan, genel durumunuzu göz önünde bulundurarak cevaplayınız. Soruları okurken olmak istediğiniz halinizi değil genelde sizi tanımladığınızı düşündüğünüz maddeleri işaretleyiniz. Her ifadeye mutlaka tek yanıt veriniz ve kesinlikle boş bırakmayınız. En uygun yanıtları vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

S. No	SORULAR	Beni Hiç Tanımlamıyor	Beni Biraz Tanımlıyor	Beni Orta Derecede Tanımlıyor	Beni Çok Fazla Tanımlıyor	Tümüyle Beni Tanımlıyor
1	Akılcı, bilgiyi esas alan, serinkanlı biriyim.	1	2	3	4	5
2	Arabulucu bir tarafım vardır.	1	2	3	4	5
3	Araştırmacı ve gözlemci biriyim	1	2	3	4	5
4	Aşırı sorumluluk sahibi biriyim.	1	2	3	4	5
5	Aşırı tedbirli biriyim.	1	2	3	4	5

Not: Ölçeğin bir kısmı örnek olarak verilmiş, ölçek maddelerinin tamamı verilmemiştir.

EK4: Yakın Doğu Evlilikte Uyum Ölçeği

YAKIN DOĞU EVLİLİK UYUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda eşiniz ve evliliğinizle ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyup size ne derece uygun olduğunu ilgili kutucuğa (x) işareti koyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1.	Beni üzen şeyleri eşimle paylaşırım				
2.	Evliliğimizde meydana gelen problemlerin çözümünde eşimle ortak karar alırız				
3.	Eşimin olaylar karşısındaki tepkilerini anlarım				
4.	Eşimin ailesi ile iyi geçinirim				
5.	Aile bütçesinin düzenlenmesinde eşimle ortak karar alırız				
6.	Eşimin dile getirdiği düşünceleri anladığımı ona söylerim				
7.	Ailem ile ilişkilerim konusunda eşimle sorun yaşarım				
8.	Eşime karşı açık sözlüyüm				
9.	Eşimin yüz ifadesinden duygularımı anlarım				
10.	Eşimle öfkelenmeden tartışamayız				
11.	Eşim ailem ile iyi geçinir				
12.	Eşim beni dinlediğinde rahatlarım				
13.	Eşimin dile getirdiği düşünceleri anlarım				

14.	Eşimin ailesi ile ilişkilerim konusunda eşimle sorun yaşarım				
15.	Doğru kişiyle evlendiğimi düşünürüm				
16.	Eğlence, davet, ziyaret gibi sosyal etkinliklere katılma konusunda eşimle anlaşırım				
17.	Düşüncelerimi eşime rahatlıkla ifade ederim				
18.	Evliliğimizdeki küçük anlaşmazlıklar büyük sorunlara dönüşür				
19.	Evliliğimizin iyi gittiğini düşünürüm				
20.	Eşimin ailesi evliliğimizde yaşadığımız sorunların kaynağıdır				
21.	Sorunlarımı eşimle paylaşırım				
22.	Eşimin duygularını incitmemeye özen gösteririm				
23.	Eşim üzülduğünde nedenini anlarım				
24.	Eşimden boşanmayı düşündüğüm zamanlar olur				
25.	Eşimle anlaşmazlıkları kısa zamanda çözeriz				
26.	Başka birisiyle evlenseydim daha mutlu olabileceğimi düşünürüm				
27.	Evliliğimde mutluyum				
28.	Eşimin yaşadığı duygulara karşı duyarlı davranırım				
29.	Boş zamanlarımızı değerlendirmede eşimle sorun yaşarım				
30.	Eşimin olaylara bakış açısını anlarım				
31.	Evliliğimizde problem yaşadığımızda çözüm yollarını eşimle konuşuruz				
32.	Eşimin ailesi yüzünden boşanabileceğimizi düşünürüm				
33.	Sırlarımı eşimle paylaşırım				
34.	Sorunlar karşısında eşimle birlikte hareket ederiz				

35.	Eşim beni dinlemek için yeterli zamanı ayırır				
36.	Eşim en yakın arkadaşımıdır				
37.	Eşimle ilgilenmekten hoşlanırım				
38.	Eşimin ailesi evliliğimize müdahale eder				
39.	Eşim bana karşı ilgilidir				
40.	Eşimle tartıştığımızda küserim				
41.	Evliliğimizde problem yaşadığımızda eşimin düşüncelerine önem veririm				
42.	Eşimin söylediklerinden ne hissettiğini anlarım				

ÖZGEÇMİŞ

Fatmanur Burcu BOZİK

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalı Tezli
Yüksek Lisans Programı, 2020, İstanbul

Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü,
2015, Bolu

B. MESLEKİ DENEYİM

2015 - Amerikan Kültür Koleji Florya Anaokulu ve İlkokul Psikolojik Danışmanı / 6
Yaş İngilizce Eğitmeni

2016 - Mektebim Koleji Atakent İlkokul Psikolojik Danışmanı

2017 - Asfen Okulları Anaokulu, İlkokul ve Ortaokul Psikolojik Danışmanı

2018 - AREV Okulları Anaokulu ve İlkokul Psikolojik Danışmanı

2020 - Ms. Peri Kindergarten Anaokulu Müdürü ve İngilizce Bölüm Başkanı

C. İLGİ ALANLARI

Akıl ve Zeka Oyunları, Türk ve Dünya Edebiyatı, Dünya Mutfağı, Trekking, Tiyatro